

Hør min historie

Historiefag

Augo Lynge

Frederikke Slotsager

Jeanette Ehlers

Álvur av Kák

Naja Lyberth

Jóannes Patursson

David Hamilton Jackson

Danske Taler - Den levende talesamling

“Eleverne var meget positive over for at arbejde med taler, og de ytrede, at det var en god og anderledes måde at tilegne sig viden på, ikke mindst om det relevante emne.”

“Det var tydeligt at mærke på eleverne, at materialet synliggjorde det usagte, der er på området, så det gjorde virkelig indtryk på dem.”
– *Catja Frost, dansk- og historielærer*

Hør min historie

Undervisningsmateriale i Danmarks kolonihistorie og nutidens Rigsfællesskab

Af Sofie Vestergaard Kristiansen og Lasse Bruun Jonassen

© 2026 Danske Taler

1. udgave

Den historiefaglige del af materialet er udviklet af Lasse Bruun Jonassen.

Den danskfaglige del af materialet er udviklet af Sofie Vestergaard Kristiansen.

Undervisningsmaterialets kritiske niveau, historiske rigtighed og faglige valg, særligt udvælgelsen af sekundærteksterne om Danmarks kolonihistorie, kulturmøder og færøsk og grønlandsk sprog og kultur, er kvalificeret og nuanceret af ph.d. Naja Blytmann Trondhjem og ph.d. Turið Nolsøe.

Dansk- og historielærer Catja Frost Caroc har afprøvet undervisningsmaterialet i praksis i to udskolingsklasser. Materialet er afprøvet med fokus på elevernes modtagelse, realistisk tidsforbrug, lærerens vurdering af indholdets relevans samt elevernes faglige udbytte for at kvalificere materialets didaktiske relevans.

Materialet er støttet af Børne- og Undervisningsministeriet.

www.dansketaler.dk

Indholdsfortegnelse

Materialets opbygning	4
Didaktisk tilgang	5
Historiefagets formål og kernestof	5
Emne A: Danmark som kolonimagt (1)	6
Emne A: Danmark som kolonimagt (2)	18
Emne B: Grønland og Danmark (1)	30
Emne B: Grønland og Danmark (2)	36
Emne B: Grønland og Danmark (3)	47
Emne B: Grønland og Danmark (4)	56
Emne C: Færøerne og Danmark (1)	67
Emne C: Færøerne og Danmark (2)	74
Emne C: Færøerne og Danmark (3)	84
Emne D: Dansk-Vestindien og Danmark	95
Emne E: Kampen om historien	105

Materialets opbygning

Materialet er struktureret, så hver lektion indledes med en beskrivelse af læringsmål og forslag til struktur. Herefter følger selve lektionsbeskrivelsen. Det materiale, der er knyttet til en lektion, fx historisk kontekst, taler og øvelser, findes umiddelbart under hver lektionsbeskrivelse.

Emne A: Danmark som kolonimagt

Emne A fungerer som en introduktion til forløbet og giver eleverne et overblik over Danmarks kolonihistorie. Eleverne skal blandt andet beskæftige sig med taler af nulevende danskere, der har rødder i Danmarks tidligere kolonier, bl.a. Caribien, Ghana, Grønland og Færøerne. Emnet skal vække elevernes nysgerrighed på Danmarks kolonihistorie og Rigsfællesskabet og vise, hvorfor emnet er vigtigt og relevant i 2026.

Emne B: Grønland og Danmark

Under emne B beskæftiger eleverne sig med Grønlands historie og tilknytning til Danmark. Eleverne skal beskæftige sig med udvalgte taler fra Grønlands historie frem til i dag, der viser udviklingen i forholdet til Danmark – fra koloni til amt og fra hjemmestyre til selvstyre. Forløbet præsenterer eleverne for det komplicerede forhold mellem Grønland og Danmark og spørgsmålet om selvstyre.

Emne C: Færøerne og Danmark

Under emne C beskæftiger eleverne sig med Færøernes historie og tilknytning til Danmark. Eleverne bliver præsenteret for udvalgte taler fra Færøernes historie frem til i dag, der viser udviklingen i forholdet til Danmark – fra tiden som dansk amt til hjemmestyreordningen. Et gennemgående tema er spørgsmålet om Færøernes selvstændighed og tilknytning til Danmark.

Emne D: Dansk-Vestindien

Under emne D beskæftiger eleverne sig med Dansk-Vestindiens historie og tilknytning til Danmark – fra koloniseringen i 1600-tallet til salget til USA i 1917. Eleverne bliver præsenteret for udvalgte taler af repræsentanter fra befolkningen, der blandt andet beskriver forholdet til kolonimagten Danmark og forholdene på øerne frem mod salget af øerne til USA i 1917.

Emne E: Kampen om historien

Under emne E beskæftiger eleverne sig med, hvordan historie bruges, fortolkes og debatteres i nutiden. Eleverne arbejder med en tale til indvielsen af statuen 'I am Queen Mary' i København, der er en hyldest til Mary Thomas, der var en af kvinderne bag arbejderoprøret på St. Croix i Dansk-Vestindien i 1878. Eleverne bliver introduceret for begrebet historiebrug og beskæftiger sig med, hvordan Danmarks kolonihistorien bliver forstået og debatteret i nutiden.

Didaktisk tilgang

Eleverne skal arbejde med taler af grønlandere og færinger samt taler af danskere med rødder i de tidligere danske kolonier. At arbejde undersøgende og oplevende med taler som historiske kilder kan give indsigt i andres erfaringer, og vi tror på, at eleverne kan sætte sig i tale-rens sted og få en bedre forståelse for og empati med deres synspunkt og livsverden.

På den måde får eleverne ikke kun viden om, men pseudo-erfaringer med kulturmøder; deres nysgerrighed om kolonihistorien og om grønlandsk og færøsk sprog og kultur vækkes, og de tvinges til at gøre op med deres fordomme i mødet med faktiske repræsentanter fra det nuværende Rigsfællesskab samt fra Danmarks kolonihistorie.

Arbejdet med taler kan derfor fungere som et stedfortræder-kulturmøde, der sætter ansigt, krop, stemme og ord på en ægte persons levede erfaringer. Det giver emnerne relevans og engagerer eleverne i det videre arbejde med andre typer af kilder og sekundærlitteratur.

Historiefagets formål og kernestof

Materialet understøtter i høj grad historiefagets formål og kernestof, blandt andet ved at understøtte elevens forståelse af kronologi og sammenhæng og ved at sætte fokus på at arbejde undersøgende og oplevende med historiske spor i form af taler. Eleven beskæftiger sig således med taler som kilde til forståelse af Danmarks forhold til Nordatlanten og Rigsfællesskabet samt ophævelse af slavehandelen.

Materialet understøtter også arbejde med elevens historiebevidsthed, så eleven kan forklare samspil mellem fortid, nutid og fremtid og beskæftiger sig med, hvordan historiske begivenheder bliver forstået og debatteret i nutiden.

Materialet klæder desuden eleven på til at kunne forklare væsentlige historiske sammenhænge om Danmarks koloniale relationer og til at kunne analysere kilder (taler) med fokus på afsender, modtager, indhold og kontekst. Derudover kan eleven reflektere over samspillet mellem fortid, nutid og fremtid i relationen mellem Danmark og Danmarks tidligere kolonier og Rigsfællesskabet og diskutere identitet, tilhørsforhold og magtforhold i et historisk og aktuelt perspektiv.

Emne A: Danmark som kolonimagt (1)

Hvad lærer vi i dag?

Emne A giver eleverne et overblik over Danmarks kolonihistorie. I denne lektion beskæftiger de sig med taler af nulevende danskere, der har rødder i Danmarks tidligere kolonier, bl.a. Caribien og Ghana.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Da Danmark var en kolonimagt (10 min.)
3. Læs og forstå talerne (20 min.)
4. Øvelse: Kolonihistoriens betydning i dag (15 min)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Da Danmark var en kolonimagt

Læreren spørger ind til elevernes viden om Danmarks kolonihistorie, fx:

- Hvilke lande og områder har været en dansk koloni?
- Hvor er de placeret på et verdenskort?
- Hvilke årstal havde Danmark koloniale besiddelser?

Læreren gennemgår derefter kort Danmarks koloniale besiddelser i verden med fokus på Guldkysten og Dansk-Vestindien. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklen om dansk slaverihistorie på Lex.dk og i oversigten 'Danmarks kolonier og besiddelser' på dan-sketaler.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser én af talerne og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.). Uddraget fra talen er centralt og fungerer som en hjælp til eleverne.

4. Øvelse: Kolonihistoriens betydning i dag

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen: 'Kolonihistoriens betydning i dag'.

🔍 Historisk kontekst

Da Danmark var en kolonimagt

I mange hundrede år var Danmark en kolonimagt med besiddelser i Afrika, Asien, Caribien og Nordatlanten. Danmark var også en slavehandelsnation, der udnyttede slavegjorte mennesker som arbejdskraft.

Som en del af den såkaldte trekantshandel transportererede danske handelsskibe i perioden 1670 til 1802 omkring 110.000 slavegjorte afrikanere over Atlanterhavet – fra Vestafrika til Caribien – hvor de blandt andet blev brugt til tvangsarbejde i plantagerne på de dansk-vestindiske øer.

Ophævelse af slavehandelen

Danmark forbød den transatlantiske slavehandel med en forordning i 1792, men forbuddet trådte først i kraft i 1803. Dette betød, at importen af nye slavegjorte stoppede, men selve slaveriet på de dansk-vestindiske øer fortsatte.

D. 3. juli 1848 var et massivt oprør med flere hundrede slavegjorte arbejdere, der krævede deres frihed, under opsejling i Frederiksted på St. Croix. Oprøret tvang koloniens generalguvernør Peter von Scholten til at erklære, at alle slavegjorte på øerne var frie.

Læs mere:

- Viden om dansk slaverihistorie:

lex.dk/dansk_slaverihistorie_1660-1848

- Overblik over Danmarks kolonier og besiddelser:

www.dansketaler.dk/undervisning/hor-min-historie-historie/danmarks-kolonier-og-besiddelser

Tale 1

Dato:
29. november 2024

Sted:
Randers Kunstmuseum

Prince Henry Kwesi Asares tale ved ferniseringen af Jeannette Ehlers udstilling 'Crossing Waters. Ripples of Tomorrow'

“Som afrodansker med rødder i Cape Coast i Ghana, er jeg (...) et barn af den danske kolonihistorie. På denne måde er jeg personligt for evigt forbundet til dele af Danmarkshistorien.

De dele som man sjældent hører, læser om eller får fortalt. Men jeg har altid været bevidst om arven. (...) denne del af vores kollektive danmarkshistorie er fuldstændig fraværende fra mange etnisk danskeres bevidsthed og hukommelse.

Jeg spørger hvorfor?”

7 Kære allesammen

Tidligere i år havde jeg en samtale med en kollega om, hvad vi hver især er vokset op omkring, og hvad vi bærer rundt med os i den bagage, som vi slæber rundt gennem livet. Han er opvokset
5 i udkanten af Odense med udsigt til marker, enge og en masse landskab.

Jeg fortalte, at det sted, hvor jeg og min familie er opvokset i Cape Coast i Ghana, går der en stejl trappegang fra mit barndomshjem
10 ned til en strand. Ved foden af trappen har jeg udsigt til havet så langt øjet rækker. Drejer jeg mig om til højre, har jeg udsigt til Cape Coast Castle i horisonten af mit udsyn.

Hvor mange af jer ved, hvad Cape Coast Castle er eller har været?
15

Cape Coast Castle er et af ca. 40 tidligere 'slaveslotte', bygget af europæiske handelsfolk ved det tidligere Guldkysten i Vestafrika, nu Ghana. Her holdt, fængslede og solgte de slaver i koloni- og slavetiden. De underjordiske fangenhuller på slottet er fyldt med
20 terror, død og mørke, og kunne holde op til tusind slaver. Opholdet i disse underjordiske fangenhuller, var ofte de

slavegjortes sidste oplevelse af deres hjemland før de blev fragtet
over atlanterhavet. Jeg kunne derfor dagligt se en fysisk
manifestation af, hvad min skæbne kunne have været, hvis jeg
25 var født tidligere i historien. Jeg kunne derfor dagligt se en fysisk
manifestation af, hvad min skæbne kunne have været, hvis jeg var
født tidligere i historien. Der, hvor man har haft og solgt folk med
min hudfarve, i fangenskab og i lænker, under de mest inhumane
og dehumaniserende forhold. Allerede fra barndommen har der
30 været en påmindelse om, hvordan vold, trauma og udnyttelse
også har været nært knyttet og konstant forbundet til sort
historie, og hvordan vi er i berøring med den.

Dette er en samtale jeg har reflekteret og tænkt meget over
35 efterfølgende. Som afrodansker med rødder i Cape Coast i Ghana,
er jeg altså også et barn af den danske kolonihistorie. På denne
måde, er jeg personligt for evigt forbundet til dele af
Danmarkshistorien. De dele som man sjældent hører, læser om
eller får ortalt. Men jeg har altid været bevidst om arven. Min
40 kollegas reaktion var, at det var helt vildt og voldsomt at være
opvokset her, Samtidig havde han aldrig hørt om dét. For denne
del af vores kollektive danmarkshistorie, er fuldstændig
fraværende fra mange etnisk danskeres bevidsthed og
hukommelse. Jeg spørger hvorfor?

45 Bølgeslag er den rytmiske bevægelse af bølger, der rammer
en kyst eller en strand. Det er lyden og kraften af vand, der
gentagne gange skyller ind over land. Gennem fotografi, video,
performance og installation, væver Jeannette Ehlers kollektive
50 erindringer og det kropslige sammen, og udforsker den vestlige
kolonihistorie og de bølgeslag, den fortsat skaber i dag.

Udstillingen synliggør og forstærker de stemmer, som er blevet
usynliggjort og tiet ihjel. Og bølgerne fra udstillingen slår og
55 bruser, for at give genlyd på tværs af tid, afstand og mennesker.

Mit håb er, at denne udstilling vil få jer til at stille jer selv og
hinanden spørgsmål om:
Hvilke historier rider på bølgerne?

60 Hvilke fortællinger har fået lov til at stige op og surfe på bølgenes top?

Hvilke stemmer bliver knust af og under bølgenes vægt?

Og ender på bunden af havet og i historiebøgerne. Hvem drukner i dem, bogstaveligt? Ligesom synlige fodspor, som bliver udvisket af tidevandets frembrusen langs strandkanten.

I 2008 var Jeannette Ehlers på besøg i Ghana. Hun kom til Fort Prinsensten i Keta lidt uden for Accra. Et handelsfort byggede af danske handelsfolk i 1784, hvis primære funktion var slavehandel og opbevaring af slaver, som ventede på transport til Caribien. Ved ruinerne af dette fort stødte hun på et citat på væggen, som lyder:

80 “Until the Lion has their Historian, the hunter will always be the hero”.

85 Dette besøg og citat blev centralt for Jeannettes kunstpraksis og virke. Hun blev nødt til at være løvens historiker, for at genfortælle historierne, så jægeren ikke altid og kun var helten.

For der går en lige linje fra Danmarks fornægtelse og underkendelse af sin egen rolle i kolonitiden og slavehandlen, til undermineringen og benægtelsen af racismens omfang og vidde i vores samfund i dag. Fakta er, at Danmark var den syvende største slavenation i den transatlantiske slavehandel. Danmark frigav ikke de slavegjorte, pga. godheden i hjerterne, men fordi, at det økonomisk ikke længere kunne give mening for dem at holde slaver. Især efter modstand og oprør fra de slavegjorte selv, hvor de krævede deres frihed. Danmarks største arbejderoprør var 95 Fireburn-oprøret på St. Croix på de tidligere Vestindiske øer i 1878

I nutiden bliver Danmark rangeret som det **fjerde mest racistiske land** ud af 13 mulige i EU. I rapporten ‘Being Black in the EU – Experiences of people of African descent’ fra november 100 2023, som giver et indblik i racisme på tværs af EU. I 2018 havde

47% af respondenterne fra Danmark oplevet racisme og diskrimination, hvor tallet i 2022 var steget til 61%.

105

I november 2023 udkom Institut for Menneskerettigheder med undersøgelsen OPLEVET ETNISK DISKRIMINATION I DANMARK, som undersøger minoritetsetniske personers oplevelser af racisme i Danmark. Rapporten er den hidtil mest
110 omfattende danske undersøgelse af racisme. Den viser, **at mere end 8 ud af 10 har oplevet diskrimination på grund af deres etniske baggrund.**

I Maj 2024 udkom institut for menneskerettigheder og Børns
115 Vilkår med en rapport om ETNICITET OG MOBBEDYNAMIKKER. 51 procent af eleverne med minoritetsetnisk baggrund svarer i undersøgelsen, at de har oplevet at blive mobbet med deres hudfarve, nationalitet, religion eller kultur. Jeg er forundret over, at vi ikke bare kalder dette, hvad det er, **racisme**, punktum.

120

For som et citat fra den afroamerikanske forfatter og aktivist James Baldwin, lyder: "Not everything that is faced can be changed", but nothing can be changed until it is faced".

125

Derfor er det altså ikke alt, vi ser i øjnene, som vi kan ændre. Men INTET kan ændres, hvis ikke vi ser det i øjnene. Ligesom det budskab som James Baldwin udtrykker, insisterer Jeannette Ehlers i al hendes kunst og i denne udstilling på, at vi er nødt til at se virkeligheden i øjnene, både vores egen og andres, hvis vi skal
130 bevæge os fremad, sammen.

135

I fremtiden MÅ og SKAL vi HUSKE, for som den Amerikanske forfatter, Rivers Solomon siger, "Forgetting was not the same as healing". Det at glemme, at kunne glemme, er et altså
privilegium, og det præcist modsatte af at se tingene i øjnene og at
tage ansvar. Mange tak.

□ Tale 2

Dato:
22. november 2024

Sted:
Statens Museum for Kunst

Frederikke Slotsagers tale ved Mino X SMK Fridays

“Den gang jeg gik i folkeskole og blev undervist i Danmarks kolonihistorie, fortalte min historielære os, hvordan Danmark var en god kolonimagt. Hvordan Danmark var det første land til at forbyde slaveriet... Som om, at det var noget vi skulle være stolte af.

I dag ved jeg, at det er en fortælling, som jo ikke stemmer overens med virkeligheden. Men det er ofte dem, der fylder i den danske selvfortælling. Danmark har en lang historie som kolonimagt og slavehandelsnation. Fra 1672 til 1917 havde Danmark en koloni i Caribien. Den historie erindres og fortælles forskelligt. Den koloniale arv burde være en del af vores fælles bevidsthed, men sandheden er, at Danmark har store huller i hukommelsen. For den gode kolonisering har aldrig eksisteret. Den gode slaveejer har aldrig eksisteret.”

- 7 Den gang jeg gik i folkeskole og blev undervist i Danmarks kolonihistorie, fortalte min historielære os, hvordan Danmark var en god kolonimagt. Hvordan Danmark var det første land til at forbyde slaveriet... Som om, at det var noget vi skulle være stolte af.
- 5

I dag ved jeg, at det er en fortælling, som jo ikke stemmer overens med virkeligheden. Men det er ofte dem, der fylder i den danske selvfortælling.

10

Danmark har en lang historie som kolonimagt og slavehandelsnation.

Fra 1672 til 1917 havde Danmark en koloni i Caribien.

15

Den historie erindres og fortælles forskelligt. Den koloniale arv burde være en del af vores fælles bevidsthed, men sandheden er, at Danmark har store huller i hukommelsen.

20 For den gode kolonisering har aldrig eksisteret. Den gode slaveejer har aldrig eksisteret.

25 Danmark solgte og udnyttede mennesker i århundreder. Meget af landets velstand er bygget på, at man solgte og udnyttede mennesker. Og det er vigtigt, at vi husker på, at det ikke var empati for de slavegjorte, der afsluttede volden. Det handlede i sidste ende om økonomi. Danmark udnyttede og solgte mennesker for profit, indtil at der ikke var flere penge at hente.

30 Og det er derfor, at jeg står foran jer i aften. For gennem det hvide blik, blev den brutale virkelighed udeladt. Mennesker der ligner mig, blev ikke set som mennesker. Men en handelsvare, der tilhørte staten. For hvordan skulle man ellers retfærdiggøre en af de største forbrydelser mod menneskeheden.

35 Det er som om, at vi i dag lever i en glemselskultur - hvor der forties bestemte dele af historien. Hvor det ikke handler så meget om at benægte fortiden, men snarere om at omgå den gennem udeladelser eller romantiseringer, der tjener til at opretholde et positivt narrativ.

40

Jeg mener, at vi skylder historien, hinanden og dem der stadig mærker Danmarks koloniale greb, at danne et mere sandfærdigt og mindre romantiseret billede frem.

45 Det er der, at vi har kunsten. Kunst kan have forskellige betydninger for forskellige personer. Ligeså kan kunst vække forskellige følelser. Første gang jeg så maleriet mærkede jeg en tung fornemmelse i kroppen. Min umiddelbare tanke var, at jeg endnu en gang stod over for en idyllisering af dansk kolonitid. Da jeg 50 efterfølgende læste beskrivelsen af værket, blev jeg. Vred over, at sætningen "som udtryk for en eksotisk andethed" blev brugt til at beskrive et værk, der hænger på Statens Museum for Kunst i 2024.

55 Rose Dækker Bord blev til under en rejse til de dengang DanskVestindiske Øer i 1914. Når jeg her til aften vælger at tale om de bånd, som maleriet binder mellem Danmark og Skt.

Thomas på tværs af mere end 100 år, så handler det om, de historier der aldrig blev fortalt: de historier, som vores fællesskaber enten glemmer eller bevidst udelader.

60

For hvordan bestemmer vi, hvilke fortællinger der lever videre, og hvilke der forbliver tavse?

Historien om et værk kan være noget andet en vi tror. I det her tilfælde står vi dog over for et værk, hvor oplysningerne er få. Vi ved ikke, om Rose er hendes rigtige navn, eller om at dække bord virkelig var hendes arbejde. Denne mangel på information skaber en form for tavshed. En todelt tavshed. Der både omhandler det koloniale forhold. Men også om maleren, Astrid Holm. Som kvindelig kunstner befandt hun sig i en tid og en kunstverden, hvor kvinders værker ofte blev nedtonet, glemt eller set som mindre betydningsfulde. Det her dobbeltlag af tavshed gør det svært at få adgang til de fortællinger, der gemmer sig bag værket: Hvem var denne kvinde egentlig? Hvilken virkelighed repræsenterede hun? Og hvordan påvirkede den koloniale virkelighed forholdet mellem kunstneren og den kvinde hun malede? Disse spørgsmål står stadig ubesvaret – måske fordi de aldrig er blevet stillet.

80 Men én ting ved vi. Maleriet blev skabt med henblik på at blive bragt tilbage til Europa. Det er dermed ikke kun et billede af en sort kvinde, men også et billede skabt til et europæisk blik – et blik, der både formede og blev formet af samtidens koloniale forestillinger.

85

Kvinden på maleriet og jeg er på mange måder vidt forskellige. Alligevel kan jeg spejle mig i usynliggørelsen af hendes historie. For både hendes fortælling og min er ofte blevet fortalt af andre. Af mennesker, der ikke deler vores levede erfaringer. De skjuler skyggesiderne, maler dem i pastelfarver, og overdynger dem med unaturligt lys for at idyllisere en historie, der aldrig har eksisteret. Som om vores erfaringer ikke tæller.

Som en sort kvinde har jeg oplevet, at andre fortæller historier om

95 mig. Som transnational adopteret har jeg igen og igen oplevet,
hvordan historier om mig bliver fortalt af fællesskaber, jeg ikke
selv er en del af. Historier som jeg ikke kan genkende. De maler
mig som utaknemmelig, vred, noget eksotisk. Ja, de maler mig
som de historier de har fået fortalt. Det er sjældent at vi
100 minorisede får lov til at fortælle vores egne historier og skabe
vores eget narrativ. Det er som om, at samfundet har besluttet, at
vi ikke er værd at lytte til.

Derfor er vores fællesskaber mellem minoriteter vigtige. Fælles-
105 skaber skabt i anerkendelse af hinandens forskelligheder. Det er
igennem sådanne fællesskaber, at jeg har fået lov til at fortælle min
historie. Det er vores fællesskaber, der hjælper med at holde vores
historier i live, når andre når andre prøver at male et forvrænget
billede af os.

110

Når I går herfra i aften håber jeg I tænker over alle de stemmer der
ofte går tabt. Både dem for 100 år siden. Men også dem der gøres
tavse i dag. De stemmer der i et forsøg på at bryde tavsheden
usynliggøres og andetgøres. Jeg håber, at når I ser på kunst der
115 afbilleder kolonitiden både i aften og i fremtiden, at I også husker
på, hvilke historier og fortællinger vi ikke høre om. De historier
som forbliver tavse.

👁 Øvelse

Kolonihistoriens betydning i dag

Eleverne vælger tale 1 eller tale 2 og besvarer spørgsmålene til talen i øvelsen 'Kolonihistoriens betydning i dag'.

Prince Henry Kwesi Asares tale ved ferniseringen af Jeannette Ehlers udstilling 'Crossing Waters. Ripples of Tomorrow'

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvornår var Danmark en kolonimagt?
- Har Danmark været en slavenation?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvordan er Prince Asare i følge ham selv "(...) et barn af den danske kolonihistorie"?
- Asare siger, at der er en sammenhæng mellem den manglende viden om Danmarks kolonihistorie og diskrimination i dagens Danmark. Hvor har han sin viden om diskrimination i Danmark fra?
- Ønsker Asare at ændre noget eller skabe forandringer med sin tale?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at Asare taler på vegne af alle afrodanskere? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Har synet på Danmarks kolonihistorie ændret sig, siden talen blev holdt?

👁 Øvelse

Frederikke Slotsagers tale ved Mino X SMK Fridays

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvor mange salvegjorte blev fragtet over Atlanterhavet, og hvor blev de fragtet hen?
- Hvornår blev handlen med slavegjorte ophævet?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvorfor er Slotsager utilfreds med den undervisning, hun selv fik om kolonihistorien?
- Hvorfor burde Danmarks koloniale arv være en større del af danskernes fælles bevidsthed ifølge Slotsager?
- Ønsker Slotsager at ændre noget eller skabe forandringer med sin tale?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at Slotsager taler på vegne af alle minoriserede? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Har synet på Danmarks kolonihistorie ændret sig siden talen?

Emne A: Danmark som kolonimagt (2)

Hvad lærer vi i dag?

Emne A giver eleverne et overblik over Danmarks kolonihistorie og Rigsfællesskabets historie. I denne lektion beskæftiger de sig med taler af nulevende danskere, der har rødder i Grønland og på Færøerne.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Da Danmark var en kolonimagt (10 min.)
3. Læs og forstå talerne (20 min.)
4. Øvelse: Kolonihistoriens betydning i dag (15 min.)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Da Danmark var en kolonimagt

Læreren spørger ind til elevernes viden om Danmarks kolonihistorie og Rigsfællesskabet, fx:

- Hvilke lande og områder har været en dansk koloni?
- Hvor er de placeret på et verdenskort?
- Hvilke årstal havde Danmark koloniale besiddelser?
- Hvilke lande er med i Rigsfællesskabet?

Læreren gennemgår derefter kort Danmarks kolonier og besiddelser i verden med fokus på Grønland og Færøerne. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklerne om Grønlands og Færøernes historie på Lex.dk og i oversigten 'Danmarks kolonier og besiddelser'.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser én af de to taler og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.). Uddraget fra talen er centralt og fungerer som en hjælp til eleverne.

4. Øvelse: Kolonihistorie og Rigsfællesskabet

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Kolonihistorie og Rigsfællesskabet'.

🔍 Historisk kontekst

Da Danmark var en kolonimagt

Historisk kontekst, Grønland

I 1721 ankom den dansk-norske præst Hans Egede til Grønland, hvor han etablerede en handelsstation ved Godthåb (Nuuk) og begyndte at udbrede kristendommen for inuitterne. Grønland blev derefter en dansk koloni, og var det helt frem til 1953, da en grundlovsændring betød, at Grønland ændrede status fra koloni til dansk amt.

I 1979 blev der indført hjemmestyre, hvilket gav Grønland øget kontrol over interne anliggender, og med selvstyreloven i 2009 fik Grønland yderligere magt, men Danmark beholdt ansvar for fx forsvar, politi, retsvæsen og udenrigspolitik (sammen med Grønland).

Historisk kontekst, Færøerne

Da rigsforbundet mellem Norge og Danmark ophørte i 1814, forblev Færøerne (samt Island og Grønland) sammen med Danmark. Færøerne blev et dansk amt, der blev ledet af en dansk amtmænd, og i 1850 kom Færøerne under Grundloven, der herefter kom til at definere en dansk enhedsstat.

I 1948 blev hjemmestyreordningen etableret, hvilket definerede Færøerne som et selvstyrende folkesamfund i det danske rige, og med overtagelsesloven i 2005 fik det færøske hjemmestyre mulighed for at overtage ansvaret for alle sagsområder, undtaget fx statsborgerskab, valuta, forsvaret, højesteret og udenrigspolitik.

Læs mere:

danmarkshistorien.lex.dk/Grønlands_historie

danmarkshistorien.lex.dk/Færøernes_historie

www.dansketaler.dk/undervisning/hor-min-historie-historie/danmarks-kolonier-og-besiddelser

☐ Tale

Dato:
19. marts 2025

Sted:
Dokk1, Aarhus

Sigrid Aisha Goul Frobergs tale om kendskab til Grønlands historie ved Talefest Midt

“I 1721 gjorde præsten Hans Egede Grønland til dansk koloni, men det ved de færreste danskere.

Jeg ved det kun fordi mine danske forældre flyttede til Grønland et halvt år inden jeg blev født. Det er der jeg er vokset op.

Grønland er mit hjem, og Grønlands historie er min historie. Det er også jeres historie.”

1 I 1721 gjorde præsten Hans Egede Grønland til dansk koloni, men det ved de færreste Danskere.

5 Jeg ved det kun fordi mine danske forældre flyttede til Grønland et halvt år inden jeg blev født. Det er der jeg er vokset op.

Grønland er mit hjem, og Grønlands historie er min historie. Det er også jeres historie.

10 Lærere elsker at jeg er fra Grønland.

De elsker at holde øjenkontakt med mig når de taler om den nuværende politiske situation, som om de søger en reaktion fra mig.

15

De vil vide hvad jeg mener om det hele, men jeg har ikke rigtig lyst til at tale om det.

20 Ikke fordi jeg ikke er interesseret i politik og Grønland, for det er jeg.

Jeg står her og taler om det fordi det er vigtigt for mig.

25 Jeg er bare træt af at prøve at ha en produktiv samtale om Grønland, med folk som ikke ved hvem Hans Egede var.

Jeg er træt af, at forsøge at opsummere over 300 års kolonihistorie, hver gang folk vil tale med mig om Grønland. Der er så få folk
30 som ved noget om de ting jeg lærte i folkeskolen.

Det er udmattende at skulle forklare jer vores egen historie, bare så vi kan have en produktiv diskussion.

35 Jeg synes ikke det er urimeligt at forvente, at danskere skal undervises i deres egen historie. Det er uacceptabelt at det fylder så lidt i danske folkeskoler og gymnasier.

Det sender et signal om præcis hvor uinteresseret Danmark i
40 virkeligheden er i rigsfællesskabet, eller kongeriget som vi kalder det nu.

Begge betegnelser er fiktion, ord der er opfundet uden om alle love inklusive grundloven for at pynte på det faktum at Grønland
45 (og Færøerne) formelt set slet og ret stadig bare er underlagt den danske stat og at Danmark fortsat er en kolonimagt.

Danmark erklærede Grønland et amt i 1953 på grund af pres fra FN.
50

Man hævdede at Grønland og Danmark var ét land med ét sprog, én kultur, ét folk; et folk med lige rettigheder...

Gad vide om Danmark ville have implementeret en
55 spiralkampagne på Fyn, om de blonde, blåøjede, trettenårige piger, ville have fået Lippes Loop IUD spiraler, beregnet til kvinder som havde født før, sat op i dem, uden at deres forældre eller de selv blev informeret om indgrebet.

60 I har godt hørt om spiralkampagnen i nyhederne, men det er gammel, grønlandsk historie, og hvad har det med jer at gøre?

Det er ikke grønlandsk historie, det er fælles historie, og 60'erne er ikke lang tid siden.

65 Jeg har ikke tid til at gennemgå hver eneste overgreb Danmark har begået imod Grønland.

Men Spiralkampagnen var ikke et isoleret fejltrin fra den danske stat, den var et af mange voldsomme overgreb som foregik. Det
70 var aldrig uden om loven, alt den danske stat gjorde i Grønland, var lovligt og hvad kolonimagten anså som nødvendige tiltag. Men det var aldrig sket på Fyn, og det understreger hvor ulige relationen mellem Danmark og Grønland var, og stadig er.

75 Uvidenhed er farlig.

Især når uvidenheden handler om hvad Danmark faktisk har gjort mod Grønland. For når vi ikke kender hele historien bliver det alt for let for danskerne at bagatellisere de enkelte sager.

80

Den racisme som finder sted imod grønlændere, og de fordomme som grønlændere bliver mødt med, er resultater af den uvidenhed.

85 Kolonialismen lever videre i din uvidenhed.

Og det er ikke din skyld, så meget som det er statens og hvem end der finder på læringsmålenes skyld.

90 Jeg tror ikke danskere er onde mennesker. Jeg synes bare ikke at særligt mange danskere forholder sig til at de var og er en kolonimagt.

Bed din samfundsfagslærer om et forløb om Grønland, og bed
95 din historielærer om et også.

Og din dansklærer for den sags skyld.

Der er gode og prisvindende grønlandske bøger oversat til og

100 skrevet på dansk.
Skriv til uddannelsesministeriet og klag.

Sig du vil uddannes i din historie, og at det ikke skal være et valg
din lærer træffer.

105
Sig det ikke først skal ske i gymnasiet.

Min bedste ven går på gymnasiet i Danmark også, og hun bliver
mødt med racisme, fordomme, og en komplet uvidenhed om
110 Grønland. Jeg skal kun stå på mål for uvidenheden.

Jeg vil ha at i kæmper i mod uvidenheden, fordi jeg helt selvisk vil
kunne se min bedste ven i øjnene uden at skamme mig over
danskere og danske mediers behandling af grønlændere.

115
Da jeg skrev den her tale originalt, var den dobbelt så lang, men
jeg har 3-4 minutter, og jeg kan ikke nå omkring alle mine
argumenter på den tid, fordi en stor del af den igen bruges på
redegørelse af historie.

120
Jeg er frustreret og utilfreds med min tale, og jeg har ikke lyst til
at stå her i dag, men hellere at jeg står her og taler til jer, og der så
måske sker en ændring, end at mine venner skal lide mere under
den kollektive uvidenhed om kolonialismen som Danmark
125 opretholder.

☐ Tale 2

Dato:
6. juni 2024

Sted:
Skuespilhuset, København

Álvur av Káks grundlovstale

“Jeg håber, at vi i rigsfællesskabet kan lære mere om hinandens forskelligheder og fælles historie, så vi kan møde hinanden med åbne og oplyste øjne i stedet for undren.

For der er ikke kun ét yndigt land i rigsfællesskabet – der er tre!”

1 Góðan dagin øll somul og góðan grundlógardag

Eg eiti Álvur av Kák

5 Som I forhåbentligt kan høre, kommer jeg fra Færøerne.

Da jeg var 5 år kunne jeg allerede tale dansk

jeg vidste at København var hovedstaden i Danmark

10

Da jeg gik i tredje klasse, fik vi dansk på skoleskemaet,

Jeg lærte at stave på dansk,

15 Da jeg var 10 år gammel, tog jeg til Danmark, helt alene, for at besøge mine kusiner. Jeg tog også med dem i skole.

Selvom mine kusiner er færøske, så vidste deres klassekammerater ikke meget om Færøerne. Fx vidste de ikke, hvad Ólavsøka er, altså

20 Olaj.

Vores nationaldage.

25 Det eneste de kendte til Færøerne var vores sjove nissetøj, som de kaldte det.

Vores nationaldragter.

De blev undervist i en dansk folkeskole, hvor færøsk og grønlandsk sprog og kultur slet ikke var en del af undervisningen.

30

Hvad med jer andre, der har gået i den danske folkeskole?

Har I fx lært om det grønlandske sprog eller hvad Ólavsøka er?

35 Da jeg selv gik på efterskole i Danmark og snakkede med en tyk færøsk accent på dansk - det som vi på Færøerne kalder for gadedansk - og sagde, at "jeg var fra Færøerne", så spurgte folk, om Færøerne var som Fanø, om det var en ø som Bornholm,

40 om hvorfor vi dræbte så mange hvaler,

de spurgte grønlænderne på efterskolen, om de boede i igloer.

de spurgte os, om vi var lande eller regioner

45

Vi blev mødt med undren, og de vidste ikke meget om os, fordi de ikke har lært om os.

50 Men vi er skrevet ind i grundloven, og hvis det er ensbetydende for os som del af rigsfællesskabet, hvorfor virker det så til, at I intet ved om os?

55 Jeg har været frustreret fra alle de gange jeg er blevet mødt af folk, som ikke ved noget om os, så jeg har tænkt på, hvad man kunne undervise i.

Man kunne undervise i, at det var forbudt at tale færøsk i de færøske kirker og folkeskoler indtil 1938.

60 Om hvorfor Færøerne og Grønland overhovedet er en del af rigsfællesskabet.

Man kunne lære om sproget,

65 hvordan man siger “jeg elsker dig” på grønlandsk
og “tak for ordet” på færøsk.

For vi har alle sammen et ansvar for rigsfællesskabet.

70 For det er vores fællesskab.

Og det ansvar kan vi ikke tage, hvis ikke vi kender til det.

75 Jeg siger ikke at imperialismen stadig gælder, men jeg kan blive
overrasket over, hvor stor en betydning Danmark har for os, men
vi ikke har for Danmark.

Men dét er der lavet om på.

80 Langt om længe er undervisning i rigsfællesskabet blevet en del af
folkeskolens historiekanon.

Og jeg er glad for at den danske folkeskoles elever fra nu af skal
undervises i øvrige dele af rigsfællesskabet.

85 For vi er tre lande i rigsfællesskabet.

Nu afspejles det forhåbentligt i undervisningen.

90 For selvom jeg har gået på en færøsk folkeskole, en dansk
efterskole og to danske ungdomsuddannelser, så er alt jeg ved om
Grønland, noget jeg har lært i min fritid.

Desværre.

95 For deres kultur, deres sprog er smukt.

Det er det færøske også. Og det danske i øvrigt

100 Bøgetræerne er flotte, men det er bjergene og gletsjerne i den grad
også.

Jeg håber, at fremtidens unge grønlandere og færinger ikke skal gå rundt med samme frustrationer som mig.

Vi er iblandt jer hver dag.

105

Vi bor også i Esbjerg, Aarhus og Randers.

Selvom vi kunne bo i Runavík, Nuuk eller Norðagøtu.

110 Jeg er glad for, at den danske folkeskole arbejder for en god almen dannelse, og at rigsfællesskabet endelig er en del af den dannelse.

Jeg håber, at rigsfællesskabets fælles rødder, dens torne og blade kan vandes, uanset om man er på is, fjelde eller fladt land.

115

Jeg håber, at vi i rigsfællesskabet kan lære mere om hinandens forskelligheder og fælles historie, så vi kan møde hinanden med åbne og oplyste øjne i stedet for undren.

120 For der er ikke kun ét yndigt land i rigsfællesskabet – der er tre!

Takk fyri orðið

👁 Øvelse

Sigrid Aisha Goul Frobergs tale om kendskab til Grønlands historie ved Talefest Midt

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvem var Hans Egede, og hvorfor tog han til Grønland?
- Hvad var Spiralkampagnen?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvor har Froberg sin viden om Grønland fra?
- Hvorfor er det ifølge Froberg uacceptabelt, at undervisning om Grønland og kolonihistorie fylder så lidt i danske folkeskoler og gymnasier?
- Froberg siger, at "Kolonialismen lever videre i din uvidenhed". Hvad betyder det?
- Froberg siger, at hun ikke har lyst til at tale. Hvorfor gør hun det alligevel?
- Ønsker Froberg at ændre noget eller skabe forandringer med sin tale?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at Froberg taler på vegne af alle grønlandere? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Har synet på Rigsfællesskabet ændret sig siden talen?

👁 Øvelse

Álvur av Kák's grundlovstale

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvornår og hvorfor blev Færøerne knyttet til Danmark?
- Hvad er Ólavsøka (Olaj) på Færøerne?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvad er av Kák frustreret over?
- Hvilke fordomme er der, ifølge av Kák, i Danmark over for færinger?
- Hvad håber av Kák på for fremtidens færinger og grønlandere?
- Av Kák slutter sin tale med at sige "Takk fyri orðið". Hvad tror I, det betyder?
- Av Kák siger: "(...) der er ikke kun ét yndigt land i Rigsfællesskabet – der er tre!" Hvilken sang henviser han til?
- Ønsker av Kák at ændre noget eller skabe forandringer med sin tale?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at av Kák taler på vegne af alle færinger? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Har synet på Rigsfællesskabet ændret sig siden talen?

Emne B: Grønland og Danmark (1)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne B beskæftiger eleverne sig med Grønlands historie. I første lektion arbejder de med historiske taler, der viser udviklingen i forholdet til Danmark – fra koloni til amt.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Grønland – fra koloni til amt (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Kolonihistorie og Rigsfællesskabet (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Grønland – fra koloni til amt

Læreren spørger ind til elevernes viden om Grønlands historie og forholdet til Danmark, fx:

- Hvilke lande er med i Rigsfællesskabet?
- Hvorfor er Grønland og Danmark knyttet til hinanden?
- Hvilke årstal blev Grønland en dansk koloni?

Læreren gennemgår derefter kort Grønlands historie med fokus på overgangen fra koloni til amt. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklen om Grønlands afkolonisering, 1945-1954 på Lex.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.).

4. Øvelse: Grønland: fra koloni til dansk amt

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Fra koloni til dansk amt'.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. en tale af den grønlandske politiker Aki-Matilda Høegh-Dam, der har et kritisk syn på overgangen fra koloni til amt.

🔍 Historisk kontekst

Grønland - fra koloni til amt

Afslutningen på 2. verdenskrig i 1945 betød et nyt kapitel i Grønlands historie, da man i det nyligt oprettede FN begyndte at diskutere afviklingen af kolonierne rundt i verden.

Danmark ønskede at bevare Grønland som en del af det dansk rige, men var indstillet på at ændre øens status. Desuden ønskede USA at købe Grønland på grund af øens placering og strategiske betydning.

Efter grundlæggelsen af NATO i 1949 indgik Danmark og USA en forsvarsaftale i 1951, der betød, at amerikanerne i løbet af 1950'erne oprettede militærbaser, blandt andet Thulebasen, og sendte tusindvis af soldater til Grønland.

I 1952 besluttede det grønlandske Landsråd at godkende et dansk forslag om at gøre Grønland til et dansk amt, hvilket betød at Grønlands status som koloni ophørte.

Læs mere:

danmarkshistorien.lex.dk/Grønlands_afkolonisering,_1945-1954

□ Tale

Dato:
8. oktober 1952

Sted:
Grønlands Landsråd, Nuuk

Omstændigheder:

Talen er holdt kort inden, Grønlands Landsråd gav tilslutning til et forslag om at knytte Grønland tættere til Danmark.

Det betød, at Grønland ved ændringen af Grundloven d. 5. juni 1953 ændrede status fra koloni til dansk amt. Samtidig fik Grønland to repræsentanter i Rigsdagen (Folketinget), hhv. Augo Lynge og (hans fætter) Frederik Lynge.

Augo Lynges tale om Grønlands fremtidige statsretlige stilling

“Når vi hæver blikket over jordkloden, ser vi mange steder kolonikampe, hvor de indfødte kæmper for at løsrive sig fra moderlandet og blive selvstændige. Det gør de, fordi de mener, at dette er det bedste for dem selv. Men her i Grønland vil vi gerne gøre det modsatte.”

- 7 Et af det nuværende landsråds fornemste ønsker er at knytte Grønland til moderlandet som en del af selve riget med repræsentation i Danmarks rigsdag. Dette har vi i fjor under indledningstalen fremført under programerklæringen. Det var det
- 5 nye, folkevalgte landsråds første handling.

- Sagen var imidlertid ikke drøftet som en særlig dagsorden, fordi vi først ønskede at orientere os om det fundamentalt vigtige spørgsmål både heroppe i Grønland og i politiske kredse i
- 10 Danmark. Spørgsmålet blev derfor berørt i Grønlandsudvalget under landsrådets tilforordnedes ophold i vinter, og nu vil vi gerne skride til handling og sætte spørgsmålet under debat her i landets øverste råd.

- 15 I 231 år har Grønland og Danmark hørt sammen som koloni og moderland, og der har i dette lange tidsrum foregået udvikling i Grønland. Mange forbindelsestråde er knyttet sammen, og de er efterhånden så stærke, at tilnærmelsen nu bør bringes til afslutning ved at knytte Grønland fast til Danmark.

20

Når vi hæver blikket over jordkloden, ser vi mange steder kolonikampe, hvor de indfødte kæmper for at løsrive sig fra

moderlandet og blive selvstændige. Det gør de, fordi de mener, at dette er det bedste for dem selv. Men her i Grønland vil vi gerne
25 gøre det modsatte. Her vil vi gerne benytte vor egen nyligt erhvervede bestemmelsesret til et initiativ til at knytte Grønland fast til moderlandet. Gennem mange år har vi arbejdet for fuld grønlandsk ligestilling med andre danske statsborgere. Vi er rede til at påtage os de forpligtelser, byrder og ansvar, denne nye
30 tingenes tilstand konsekvent måtte indebære. Og dette gør vi, fordi vi er overbevist om, at dette er til vor egen fordel og en forudsætning, såfremt udviklingen skal videreføres politisk, kulturelt, økonomisk og sprogligt, for at gøre Grønland til et normalt udviklet, civiliseret land.

35 Vi mener nu heroppe i Grønland, at tidspunktet til en sådan forbindelse er inde og ikke bør udsættes længere. Ønskerne i den retning er stærke i Grønland. Ude i verden arbejder De forenede nationer ihærdigt for at få selv de underudviklede lande
40 repræsenteret i moderlandenes nationalforsamlinger. I Danmark arbejder en forfatningskommission med en revision af grundloven, et arbejde der nu nærmer sig sin afslutning. Ifølge den nuværende grundlov er Grønland stadigvæk koloni i forhold til moderlandet, selvom hele samfundsmaskineriet
45 nærmer sig stærkt danske tilstande. Det er meget vigtigt, at der i den nye grundlov udtrykkelig præciseres Grønlands statsretlige stilling, og at vi ikke nøjes med en løfteparagraf, der måske senere vil kræve årelange aktioner for at få faste tilstande. Derfor må vi ikke forpasse tidspunktet. Vi må benytte os af den gunstige
50 lejlighed til at fuldføre værket.

Men udvisningen af et sådant initiativ forudsætter fuld enighed i landsrådet, og jeg vil nu derfor anmode det ærede landsråd om at give tilslutning til forslaget, nemlig at der i den nye grundlov
55 optages en lovparagraf, hvorefter Grønland bliver optaget som et amt i Danmark, og at Grønland får repræsentanter i Danmarks rigsdag.

👁 Øvelse

Grønland: fra koloni til dansk amt

Augo Lynges tale om Grønlands fremtidige statsretlige stilling

Om kilden

- Hvem har holdt talen, og hvem var målgruppen?
- Hvornår og hvor blev talen holdt?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Grønland i forhold til Danmark, da talen blev holdt?
- Hvor længe har Grønland ifølge talen været knyttet til Danmark?
- Hvilke internationale og danske forhold nævner Augo Lynges som vigtige for situationen i 1952?

Budskab og argumenter

- Hvad er Augo Lynges hovedbudskab i talen?
- Hvorfor mener han, at Grønland bør knyttes tættere til Danmark netop på dette tidspunkt?
- Hvilke fordele ser Augo Lynges ved at gøre Grønland til et amt i Danmark?
- Hvordan forklarer han, at Grønlands ønske er anderledes end mange andre kolonier i verden?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at alle grønlandere i 1952 var enige med Augo Lynges? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Hvad skete der med Grønlands statsretlige stilling kort efter talen?
- Hvordan kan man se Augo Lynges tale som et skridt på vejen mod senere hjemmestyre og selvstyre?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

Perspektivering

Aki-Matilda Høegh-Dams tale ved
Folketingets åbningsdebat

“(...) ifølge Wikipedia og et dansk leksikon fra skoletiden siges det, at kolonitiden sluttede i 1953 med den nye grundlov. Tjah, en grundlov, som Grønland ikke kunne stemme om i en tid, hvor vi alle modsat andre tidligere kolonier i verden ikke havde noget at sige, om vi gerne ville ud eller indlemmes i kongeriget; vi og andre lande blev ført bag lyset.”

www.dansketaler.dk/tale/aki-matilda-hoeegh-dams-tale-ved-folketingets-aabningsdebat-2022

Emne B: Grønland og Danmark (2)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne B beskæftiger eleverne sig med Grønlands historie. I denne lektion arbejder de med historiske taler, der viser udviklingen i forholdet til Danmark – fra amt til hjemmestyre.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Grønland – fra dansk amt til hjemmestyre (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Fra dansk amt til hjemmestyre (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Grønland – fra amt til hjemmestyre

Læreren spørger ind til elevernes viden om Grønlands historie og Rigsfællesskabet, fx:

- Hvilke lande er med i Rigsfællesskabet?
- Hvorfor er Grønland og Danmark knyttet til hinanden?
- Hvilke årstal blev Grønland en dansk koloni?

Læreren gennemgår kort Grønlands historie med fokus på overgangen fra amt til hjemmestyre. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklen om indførelse af hjemmestyre i Grønland på Lex.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser første del af talen (linje 1- 88) og sidste del (linje 225 til slut) og skimmer resten. Eleverne diskuterer derefter indholdet i mindre grupper (2-3 pers.)

4. Øvelse: Grønland: fra koloni til dansk amt

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Fra koloni til dansk amt'.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. Dronning Margrethe II's tale ved indførelse af hjemmestyre i Grønland.

🔍 Historisk kontekst

Grønland - fra dansk amt til hjemmestyre

I løbet af 1970'erne var der et stigende ønske i den grønlandske befolkning om at få større indflydelse på landets egne anliggender, men man ønskede fortsat, at Grønland skulle være tilknyttet Danmark. Tanken var, at det grønlandske samfund gradvist skulle overtage flere sagsområder og få mere ansvar.

Den fælles grønlandsk-danske Hjemmestyrekommision (1975-79) udarbejdede derfor en plan for, hvilke sagsområder der enten kunne forblive dansk ansvar eller blive overtaget af Grønland, og hvilke der kunne være delt mellem Grønland og Danmark.

Med indførelsen af Grønlands Hjemmestyre d. 1. maj 1979 blev ønsket om større indflydelse og ansvar en realitet for grønlænderne, og efter aftale med Danmark fik Grønland med hjemmestyreloven overflyttet kompetencer og ansvar fra Danmark til Grønland.

Læs mere:

trap-groenland.lex.dk/Indførelse_af_hjemmestyre_i_Groenland

☐ Tale

Dato:

1. januar 1979

Sted:

Holdt i radioen

Omstændigheder:

Talen er holdt to uger inden, at grønlænderne skulle stemme ja eller nej til hjemmestyreløven, der ville give Grønland større selvbestemmelse inden for Det Danske Rigsfællesskab, men ikke fuld selvstændighed.

Hjemmestyreløven indebar, at Grønland overtog ansvaret for flere sagsområder, der tidligere havde været underlagt dansk administration, og fik sin egen folkevalgte forsamling, Landstinget, samt en regering, Landsstyret.

Lars Chemnitz' nytårstale

"(...) nu står vi i det nye år overfor den vigtigste beslutning i Grønlands historie, som det grønlandske folk nogensinde har haft mulighed for at tage. Et ja den 17. januar vil ikke alene være et ja til hjemmestyreløven, men også et ja til den grundlov, som det grønlandske folk aldrig fik mulighed for at stemme om."

- 7 Året 1978 vil gå over i historien som det år, hvor folketinget behandlede og godkendte forslaget til hjemmestyreløve for Grønland.
- 5 Jeg skal ikke trætte lytterne med nok en gengivelse af forhistorien for det netop godkendte forslag om hjemmestyre, men også i dag skal der lyde en hjertelig tak til de mange myndigheder og privatpersoner i Danmark og i Grønland, som har bidraget til dette vigtige skridt fremad i Grønlands politiske udvikling.
- 10 Og nu står vi i det nye år overfor den vigtigste beslutning i Grønlands historie, som det grønlandske folk nogensinde har haft mulighed for at tage. Et ja den 17. januar vil ikke alene være et ja til hjemmestyreløven, men også et ja til den grundlov, som det grønlandske folk aldrig fik mulighed for at stemme om.
- 15

Der er i hjemmestyreløven nedlagt mange rigtige og gode tanker, måske også efter andres mening nogle af begrænset holdbarhed. Det er imidlertid min opfattelse, at det nok ikke så meget bliver

20 de ophøjede principper, som vil komme til at præge fremtidens
dagligdag i Grønland.

Som i dag vil det også fremover være dagligdagens problemer,
som vil bekymre os mest. Det, der for mig er afgørende ved
25 hjemmestyret, er derfor ikke de mange fine lovparagraffer, men
den mulighed hjemmestyret giver det grønlandske folk og dets
valgte repræsentanter til selv at afgøre, hvordan dagliglivet i
Grønland skal udfolde sig.

30 Det har vi allerede i dag prøvet indenfor socialvæsnet og snart
vil skolevæsnet og kulturområdet følge efter. Lidt længer ud i
fremtiden følger erhvervssektoren, og i en endnu ikke tidsangivet
fremtid følger så boligområdet og sundhedsvæsnet. Til de, som
er bange for, at vi forløfter os på opgaven, vil jeg sige, at vi også
35 i hjemmestyrekommissionen har tilstræbt en opgaveoverførsel
dels byggende på, at hjemmestyret fra starten skal have et reelt
indhold at bygge på, at hjemmestyret skal kunne overtage de ikke
tidsbestemte opgaver på et tidspunkt, hvor den grønlandske
befolkning - ud fra de gjorde erfaringer - ønsker at overtage disse.

40 Til de, der mener, at hjemmestyreforslaget ikke er vidtgående
nok, vil jeg sige: Lad os nu vise omverdenen og de, der tvivler i
Grønland, at vi kan udfylde hjemmestyret, og lad os så tage
stilling til, på hvilke områder, hjemmestyret ikke har levet op til
45 vore forventninger.

Jeg har en fornemmelse af, at vi uanset lovens hensigtsmæssighed,
ligesom færingerne i mange år har gjort det, vil kunne tale os til
rette med rigsmyndighederne om ethvert spørgsmål. Det, at man
50 kan tale sig til rette, er for mig tegnet på sandt demokrati.

Der findes et gammelt ordsprog, der siger, at enhver er sin egen
lykkes smed. Der ligger i dette ordsprog en appel til den enkelte
om at gøre sit bedste for sig og samfundet. På landsplan kan man
55 derimod ikke være sin egen lykkes smed. Dertil er Grønland et alt
for udviklet samfund og alt for afhængig af omverdenen.

Det gælder derfor om at skabe nogle afhængighedsforhold, som vi kan være trygge ved, uden at miste tilskyndelsen til selv at gøre en indsats. Når vi mennesker kommer i knibe, leder vi efter noget at
60 klamre os til. Når vi taber balance, griber vi efter noget tilfældigt, vi kan klamre os til. Derfor er det bedre at etablere solide kontakter, man til stadighed kan hente støtte fra i stedet for i nødstilfælde at være nødsaget til at gribe til noget, som måske vil vise sig at være uheldigt. Vi må ved åben for samarbejde med
65 omverdenen finde en balance mellem muligheden for støtte udefra og muligheden for at bevare vores selvbestemmelsesret.

Derfor er det af allerstørste vigtighed, at vi den 17. januar alle går til stemmeurnerne og lægger vores ja.

70

Der er måske nogle, der vil spørge om vi da ikke kan stemme nej. Ellers ville der ikke være mening med en folkeafstemning. Det vil imidlertid være forkert at sige nej, ikke fordi en kommission har udført et så stort arbejde og har fremlagt et så omfattende
75 forslag, ikke fordi et enigt landsråd har anbefalet forslaget, ikke fordi et stort flertal i folketinget har vedtaget hjemmestyreløven, men fordi det er et tilbud, som er enestående i sin art, en frugt af et positivt samarbejde mellem en gammel kolonimagt og en gammel koloni, et eksempel på en sund udvikling, og fordi vi ikke
80 ved, om vi nogensinde vil få en så god mulighed for en hjemmestyreordning.

Jeg tror også, at hjemmestyret vil give inspiration og fornyelse til den grønlandske kultur. Vi må imidlertid ikke glemme at der
85 allerede idag er en rig kulturtradition, hvis vilkår i de forløbne år stadig er blevet forbedret.

For det grønlandske sprog har 1978 været et skelsættende år i og med landsrådets beslutning om at sætte arbejdet med den store grønlandske ordbog i gang. Jeg håber meget, at dette arbejde må
90 lykkes.

Også for landsmuseet har 1978 – med indvielsen af den første etape af den planlagte udbygning i kolonihavnen i Godthåb –

- 95 været af afgørende betydning. Også på dette område, ser det ud til, at der i de nærmeste år vil ske en udbygning, således at den righoldige samling af museumsgenstande fra vor oprindelse og fortid kan gøres alment tilgængelige.
- 100 Også på andre områder er der glædelig udvikling i stand uden at jeg kan nævne dem allesammen. Det er imidlertid også vigtigt i denne forbindelse at huske på, at vi er og vil være et land med begrænsede ressourcer, hvorfor det gælder om at administrere dem således, at vi får det mest mulige ud af disse ressourcer.
- 105
- Indenfor Grønlands hovederhverv kan spores en glædelig udvikling. Flere og flere grønlandske fiskere er nu gået i gang med at erhverve sig store fiskefartøjer, således at de kan gå ud på fiskefelterne ud for Vestgrønland og deltage i det givende reje- og
- 110 torskefiskeri. Fra politisk side har vi gjort vort bedste for at støtte fiskerne i deres bestræbelser på at skabe et moderne erhverv i Grønland. Dels ved at prioritere anlægsbevillinger til disse formål meget højt, dels ved at drage omsorg for, at de kvoter, der afsættes til grønlandske fiskere, er i overensstemmelse med den
- 115 grønlandske fangstkapacitet.
- Fra EF's side har vi mødt stor forståelse for vore udviklingsplaner for det grønlandske fiskeri. Vi har fået EF's fulde støtte, dels gennem fremskaffelse af bevillinger fra EF til finansiering af
- 120 fiskeriflåden, dels ved de gennem EF gennemførte kvoteringsordninger. Grønland har i denne retning fået en enestående særstilling indenfor EF, og det i en tid, hvor alle andre betydende fiskerinationer indenfor EF må begrænse deres fangst.
- 125 Der er nogle, der synes, at afviklingen af fremmed fiskeri ved Grønland ikke går hurtigt nok. Men her må jeg atter og atter henvise til den internationale forpligtelse, hvorefter et land ikke kan nægte andre landes fiskeri indenfor sin økonomiske zone, når det er videnskabeligt forsvarligt og landet ikke selv kan tage hele
- 130 den videnskabeligt forsvarlige fangst.

Jeg mener, vi bør være blandt de første til at forstå de store

problemer, som vi for øjeblikket påfører en række traditionelle
fiskerinationer ved at reducere deres fangst. Vi må gøre vort til, at
135 denne vanskelige overgangstid for fremmede landes fiskeri – d.v.s.
indtil Grønland selv kan fange alt, hvad det er forsvarligt at fange
ved Grønland – ikke belastes af urimeligheder.

Vore internationale forhandlingspartnere har i de overståede
140 forhandlinger om kvoter for 1979 kraftigt bebrejdet os, at vi tog
munden for fuld, når vi præsenterede vore forslag til kvoter for
Grønland. Ikke desto mindre har vi i alt væsentligt kunnet få vore
forslag igennem,

145 Dette vil vi kun kunne forvente at få igennem fremover, hvis vi
virkelig opfisker vore kvoter. Jeg skal derfor kraftigt appellere til
de grønlandske fiskere om at gøre de udenlandske spådomme til
skamme.

150 Fangererhvervet har været igennem et par hårde år som følge af
anti-sæljagt kampagnen.

Det er imidlertid nu, som om kampagnen er i aftagende, og som
om det går op for flere og flere, at kampagnen har fejlet ved at
155 inddrage den grønlandske sæljagt som offer.

Der er gjort et stort stykke arbejde for at berigtige alle de usande
påstande, som har været fremsat om den grønlandske sæljagt,
og jeg finder god grund til at takke for denne energiske indsats,
160 således at fangererhvervet med lidt større tiltro kan se fremtiden i
møde.

Helt på tværs af, hvad der blot for nogle år siden var god
videnskab, ser det nu ud til, at fåreholdererhvervet kan gøre sig
165 håb om en begrænset ekspansion. Dette vil ikke alene gavne nye
fåreholdere, men også erhvervet som helhed, og forhåbentlig
medføre, at der bliver bedre muligheder for en
videreforarbejdning af fåreavlsprodukter i Grønland.

170 Også til udbygningen af fåreholdererhvervet synes der efter

vore nyligt overståede forhandlinger i København at være god mulighed for financieret støtte fra EF.

175 Fåreavlen er inde i en udvikling, som skulle gøre den mindre afhængig af klimaudsving i det enkelte år, hvilket giver mulighed for, at erhvervet kan blive en sikker levevej for sine udøvere og give et bidrag til den grønlandske samfundsøkonomi.

180 Landsrådet har i de forløbne år haft et godt og tillidsfuldt samarbejde med de øvrige offentlige myndigheder i og udenfor Grønland. Der har imidlertid – og ikke mindst på det seneste – været en kraftig kritik af landsrådet fra visse kommuners side. Det er min opfattelse, at denne kritik må opfattes som overgangsvanskeligheder dels i forbindelse med kommunernes selvstændiggørelse og dels i forbindelse med hjemmestyrets 185 snarlige indførelse. Der er endnu ikke skabt en fast praksis for samarbejde mellem landsrådet og hjemmestyret på den ene side og de grønlandske kommuner på den anden side.

190 Der er imidlertid i hjemmestyrekommissionen gjort et stort arbejde for at få forholdet mellem de grønlandske myndigheder ind i en naturlig gænge, og det skal nok lykkes.

195 Vi står midt i et vadested og i en sådan situation er det nødvendigt, at man ikke blot bekriger hinanden på grundlag af et mere eller mindre overfladisk kendskab til baggrunden for hinandens beslutninger. Opstår der tvivlsspørgsmål mellem kommunerne og landsrådet eller hjemmestyret, løses disse lettest ved, at man stille og roligt sætter sig til forhandlingsbordet.

200 En sådan forhandlingstradition er gennem de seneste år blevet opbygget i forholdet til de statslige myndigheder, og en sådan praksis synes også at være stærkt på vej i forholdet til EF.

205 Som bekendt vedtog landsrådet på efterårssamlingen 1977 at anmode den danske regering om, at der med henblik på det kommende hjemmestyre blev optaget genforhandling med EF om Grønlands vilkår for medlemskab af EF. De forskellige

særordninger, som Grønlands landsråd har ønsket gennemført
210 er i efteråret blevet forhandlet med Ministeriet for Grønland og
Udenrigsministeriet.

På baggrund af disse forhandlinger vil Udenrigsministeriet rette
henvendelse til EF-myndighederne. Det er mit indtryk, at man vil
215 kunne nå langt i retning af at tilfredsstille de grønlandske
ønsker. Om man kan nå langt nok, vil det være op til et
grønlandske hjemmestyre at tage stilling til.

I dagens Grønland er det lettere at påvise fordele ved
220 EF-medlemskabet end ulemper. Ser vi på fremtiden, vil det ikke
mindst indenfor fiskeriet være vanskeligt at få vore særlige
ønsker anerkendt og respekteret internationalt, hvis ikke vi får
fuld opbakning af EF. Denne støtte vil være lettere at få som
medlem af EF end som udenforstående.

225

Jeg har nævnt meget om de muligheder, som vi har liggende foran
os. Der er imidlertid også forhold, som kan dæmpe optimismen
og som vi i ringe grad kan yde indflydelse på. Det gælder især den
fortsat vanskelige økonomiske situation i Danmark, men også
230 den stigning i oliepriserne, som er blevet varslet, kan give bagslag
for den grønlandske økonomi. Skal det lykkes for os at udnytte de
nævnte muligheder og skabe et bedre samfund at leve i, er det
derfor nødvendigt, at vi arbejder godt sammen og at hver enkelt
gør en indsats for at dygtiggøre sig og udfylde sin plads i
235 samfundet.

I en tid hvor så mange henfalder til protest – hvor så mange
henfalder til modløshed og ustandselig peger på de negative ting
og uheldige sider i dagligdagens Grønland, har vi i det nye år brug
240 for at få øjnene åbnet for tilværelsens lyse sider for at kunne hente
livsglædens styrkende inspiration og derved styrke vores
optimisme.

👁 Øvelse

Fra dansk amt til hjemmestyre

Lars Chemnitz' nytårstale

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Grønland i forhold til Danmark, da talen blev holdt?
- Stemte det grønlandske folk om at blive dansk amt i 1953?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvad håber Chemnitz på, at indførelsen af hjemmestyre vil føre til?
- Hvorfor er afstemningen ifølge Chemnitz "den vigtigste beslutning i Grønlands historie"?
- Hvilket forhold til omverdenen ønsker Chemnitz?
- Vil indførelsen af hjemmestyreloven løse alle Grønlands problemer ifølge Chemnitz?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at alle grønlændere i 1979 var enige med Chemnitz? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Hvad skete der med Grønlands tilhørsforhold til Danmark kort efter talen?
- Kan man forstå Chemnitz' tale som et skridt på vejen mod et mere selvstændigt Grønland?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

Perspektivering

H.M. Dronning Margrethe II's tale ved indførelse af hjemmestyre i Grønland

“Med lov skal land bygges, står der som indledning til den ældste lov i Danmark. Med egen lov og egne hænder skal Grønland nu bygge sin egen fremtid. Det er Landstingets medlemmer, der som valgt af hele det grønlandske folk fra i dag er de hænder.

Jeg ønsker for Dem alle, at De må vide at bygge med stærke hænder, der ikke ryster og ikke synker modløse ned trods de vanskeligheder, der kan melde sig.”

www.dansketaler.dk/tale/h-m-dronning-margrethe-ii-s-tale-ved-indforelse-af-hjemmestyre-i-gronland

Emne B: Grønland og Danmark (3)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne B beskæftiger eleverne sig med Grønlands historie. I denne lektion arbejder de med historiske taler, der viser udviklingen i forholdet til Danmark – fra hjemmestyre til selvstyre.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Grønland – fra hjemmestyre til selvstyre (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Fra hjemmestyre til selvstyre (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Grønland – fra hjemmestyre til selvstyre

Læreren spørger ind til elevernes viden om Grønlands historie og Rigsfællesskabet, fx:

- Hvilke lande er med i Rigsfællesskabet?
- Hvorfor er Grønland og Danmark knyttet til hinanden?
- Hvilke årstal blev Grønland en dansk koloni?
- Hvilket år fik Grønland hhv. hjemmestyre og selvstyre?

Læreren gennemgår kort Grønlands historie med fokus på overgangen fra hjemmestyre til selvstyre. Eleverne læser om den historiske kontekst og orienterer sig i artiklen om Grønlands vej til selvstyre på Lex.dk

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.).

4. Øvelse: Fra hjemmestyre til selvstyre

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen: 'Fra hjemmestyre til selvstyre'.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. en tale af Tanja Rafaelsen, der har et kritisk syn på selvstyret i Grønland.

🔍 Historisk kontekst

Fra hjemmestyre til selvstyre

Indførelsen af hjemmestyreloven i 1979 indebar, at Grønland overtog ansvaret for flere sagsområder, der tidligere havde været underlagt dansk administration. Grønland fik også sin egen folkevalgte forsamling, Landstinget, samt en regering, Landsstyret.

Efter 20 år med hjemmestyre var der et øget behov for at revidere Grønlands stilling inden for Rigsfællesskabet og Grundloven. Derfor nedsatte Landsstyret ved årsskiftet 1999-2000 Den Grønlandske Selvstyrekommission, der skulle bane vejen for, at Grønland kunne opnå en større grad af selvstændighed.

Med indførelsen af selvstyreloven i 2009 fik grønlænderne yderligere magt over Grønland og ansvaret for flere sagsområder. Dog beholdt Danmark ansvaret for forsvar, politi, retsvæsen, udenrigspolitik (sammen med Grønland) og valuta.

Med selvstyret blev inuit-befolkningen i Grønland desuden anerkendt som sit eget folk, hvilket er en betingelse for, at Grønland på et tidspunkt kan løsrive sig fra Danmark og blive en selvstændig stat.

Læs mere:

trap-groenland.lex.dk/Grønlands_vej_til_selvstyre

□ Tale

Dato:
21. juni 2009

Sted:
Grønlands parlament/Inatsisartut, Nuuk

Josef Motzfeldts tale ved indførelse af selvstyre i Grønland

“Vi står nu ved afslutningen af en historisk epoke i Grønlands historie og kan skimte konturerne af den kommende fremtid. Selvstyret er dog ikke kun et spørgsmål om jura og formalia men derimod også om viljen til at formulere visioner og undfange tanker om en ny og bedre fremtid.”

- 7 Deres Majestæt,
Deres kongelige højheder
Hr. Statsminister
Hr Folketingsformand
- 5 Inatsisartut
Naalakkersuisut
Ærede gæster
Mine Damer og Herrer
- 10 På vegne af det grønlandske folk, Inatsisartut, og Naalakkersuisut vil jeg på det varmeste takke alle vore gæster for at medvirke til at højtideligholde indførslen af Selvstyret. Ligeledes vil jeg også takke den daværende Selvstyrekommission og den danske regering for den indsats og samarbejde, der er lagt for dagen.
- 15 De historiske, økonomiske og sociale bånd med Danmark har dybe rødder, vi har 300 år fælles historie. Vi er ligeledes bundet sammen af familiære såvel som venskabelige bånd. De varme følelser kongehuset nærer og så ofte udtrykker overfor det
- 20 grønlandske folk er til fulde gengældt. Det er altid forbundet med glæde når medlemmer af kongehuset besøger Grønland. Selvstyret vil udfolde sig inden for Rigsfællesskabets rammer. Disse rammer er nu med Selvstyreloven blevet udvidet, hvilket længe har været et ønske fra grønlandsk side.
- 25 Der er nu 30 år siden at Grønland begav sig ud på den rejse, som indførslen af Hjemmestyret varslede. Der var ingen

kølvandsstribe at følge, ingen stjerner på polarhimlen at pejle
efter, vi skulle som folk begive os ud i et ukendt terræn med de
30 muligheder og farer og ansvar for egen skæbne som
Hjemmestyreloven gav os.

Hjemmestyret har modnet det grønlandske folk til, i fællesskab at
tage ansvar for udviklingen af Grønland. På denne historiske og
35 glædelige dag, kan vi alle i samhørighed se tilbage med glæde og
stolthed på de resultater, der er opnået igennem Hjemmestyrets
tid. Der har også været svære tider, da den store omvæltning det
grønlandske samfund og folk har gennemløbet i de forgangne år
under hjemmestyret ikke har været uden smerte og besvær.

40 Men mulighederne for at påvirke og udstikke retningen for vor
egen skæbne frigjorde samtidig et folkeligt båret engagement i det
grønlandske samfunds anliggender og skabte både en økonomisk
og kulturel fremdrift. Hjemmestyret har styrket bevidstheden om
45 vor kulturelle arv, sprog og historie, der i dag er levende og
blomstrende.

Deres Majestæt, da De for 30 år siden den 1. maj 1979 overrakte
det grønlandske folk, Hjemmestyreloven knyttede de i deres tale
50 flere kommentarer i forbindelse hermed. Deres Majestæt sagde
blandt andet, at med lov skal land bygges.

Denne gamle sandhed har også været det motto, der har ligget til
grund for Hjemmestyrets udvikling. Ligeledes bliver
55 Selvstyreloven det juridiske fundament og pejlemærke hvormed
folket skal bygge videre på vores børns fremtid.

Det grønlandske folk gav deres tilslutning til Selvstyreloven ved
folkeafstemningen, hvor et overvejende flertal af befolkningen
60 støttede op om loven. Selvstyret som vi fejrer, er dermed også et
symbol på det grønlandsk folks drømme og ønsker for deres egen
tilværelse og landets fremtid.

Vi har med Selvstyreloven opnået mange væsentlige resultater,

65 deriblandt en formel anerkendelse af os som folk, vores sprog og kultur, ligeledes har vi fået ejendomsretten (råderet) over vores undergrund, og med hvilken vi forventer at det ad åre, bliver et supplement til at lægge fundamentet for et økonomisk selvbærende Grønland.

70

At realisere Selvstyrets muligheder og potentialer, såvel menneskeligt som økonomisk vil kræve mod, udholdenhed og ikke mindst sammenhold. Jeg er ikke i tvivl om at det grønlandske folk til fulde evner at løfte denne opgave.

75

Vi står nu ved afslutningen af en historisk epoke i Grønlands historie og kan skimte konturerne af den kommende fremtid. Selvstyret er dog ikke kun et spørgsmål om jura og formalia men derimod også om viljen til at formulere visioner og undfangne

80 tanker om en ny og bedre fremtid.

Vor fælles vision og mål under Selvstyret bør være at realisere et samfund, hvor der er brug for alle og hvor alle får mulighed for at realisere deres potentialer. Med vilje og styrke vil vi i

85 fællesskab opbygge et samfund, der inkluderer alle og hvor hver eneste borger, sammen med sine medborgere deler både rettigheder og pligter.

Formålet med Selvstyret skal ligeledes være, at det grønlandske samfund gennem en fortsat økonomisk og kulturel udvikling får mere økonomisk og politisk autonomi. Denne målsætning skal efterhånden realiseres ved, at befolkningen gennem uddannelse og dialog med beslutningstagerne løbende deltager i selvstyreproucessen. Dialogen og beslutningerne skal være åbne for

95 alle, således at borgerne dermed er med til at skabe én fælles fremtid.

Kære Kalaallit Nunaat kære landsmænd hjerteligt tillykke med Selvstyret. Dagen i dag er som en ny start på historien. Den nye

100 æra kræver fortsat arbejde af os alle, kvinder og mænd, unge og gamle. Hvad vi ikke formår at løse alene kræver fælles indsats.

Storme vil komme, vi vil løbe ind i stejle fjeldsider og engang i mellem vil vi begive os ud på tynd is. Lad os give hinanden håndslag på at vi vil arbejde hårdere. Lad os tage hinanden i
105 hænderne og love at drage omsorg, ikke alene for os selv, men for hinanden.

Som en del af verdenssamfundet vil vi bestræbe os på en bedre fremtid for vor klode. Tiden kræver større sammenhold frem for
110 konfrontation.

Fremtiden er spækket med muligheder. Hvad vi får ud af mulighederne, er kun afhængig af vores kreativitet, mod og entusiasme.

115

Med Selvstyret vil vi fortsat være med til at sikre menneskerettigheder, fred, sikkerhed og udvikling.

Selvstyret vil lægge vægt på: Respekt, troværdighed, anerkendelse af forskelligheden, handlekraft, mod til nytænkning og
120 helhedstænkning.

Selvstyret er et samfund med en international anerkendelse af det grønlandske folk, vores sprog og kultur. Det skal styrkes og
125 synliggøres, så denne anerkendelse skaber selvrespekt i samfundet og respekt i omverdenen.

Vi skal stå fast ved at tolerance ikke er en svaghed og intolerance ikke en styrke.

130

Vi vil med Selvstyret skabe drømmen og fortsat udvikle fællesskabet og på den måde løse opgaverne der venter os. Vi vil bestræbe os på at Kalaallit Nunaat med sin befolkning fortsat er kendetegnet som en generøs nation med villighed hos borgerne til
135 at tackle nuancerede og komplekse udfordringer.

Vi er og vil være et åbent samfund. Vi skal skabe gode rammer for, at alle uanset herkomst gives mulighed for at blive integreret og forankret i det grønlandske samfund til fælles bedste.

140 Vi vil sikre at man i det grønlandske samfund fortsat møder en kultur som til alle tider vil komme til at stå som et eksempel på menneskelig sejhed, kraft og skønhed.

Afslutningsvis vil jeg ønske alle en god nationaldag og bede jer om
145 sammen med mig at udbringe et trefoldigt leve for Selvstyret.

For Selvstyret “Hurra” “Hurra” “Hurra”.

👁 Øvelse

Fra hjemmestyre til selvstyre

Josef Motzfeldts tale ved indførelse af selvstyre i Grønland

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Grønland i forhold til Danmark, da talen blev holdt?
- Hvorfor ønskede grønlænderne at indføre selvstyre i stedet for hjemmestyre?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvad har indførelsen af Hjemmestyret i 1979 betydet for Grønland og det grønlandske folk ifølge Motzfeldt?
- Hvad håber Motzfeldt på, at indførelsen af selvstyre vil betyde for Grønland?
- Ønsker Motzfeldt, at Grønland løsriver sig fra Danmark og Rigsfællesskabet?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at alle grønlændere i 2009 var enige med Motzfeldt? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Hvad skete der med Grønlands tilhørsforhold til Danmark kort efter talen?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

Perspektivering

Tanja Rafaelsens tale "Selvstændighed og samarbejde"

"Siden 1979 har vi haft selvstyre, og dette blev yderligere udvidet i 2009. Men lad os være ærlige: selvstyre er ikke det samme som selvstændighed. Danmark har stadig kontrol over vigtige områder som forsvar og udenrigspolitik, og selv det årlige bloktilskud bliver ofte brugt som et argument for at holde os i et afhængighedsforhold. Det er tid til at tage vores skæbne i egne hænder.."

www.dansketaler.dk/tale/tanja-rafaelsens-tale-selvstaendighed-og-samarbejde-ved

Emne B: Grønland og Danmark (4)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne B beskæftiger eleverne sig med Grønlands historie. I denne lektion arbejder de med spiralsagen og FN's menneskerettigheder.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Spiralsagen og FN's menneskerettighedserklæring (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Spiralsagen (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Spiralsagen og FN's menneskerettighedserklæring

Læreren spørger ind til elevernes viden om spiralsagen og FN's menneskerettigheder, fx:

- Hvad er spiralsagen?
- Hvorfor igangsatte man spiralkampagnen?
- Hvornår blev FN's menneskerettigheder vedtaget?
- Hvad indeholder FN's menneskerettigheder?

Læreren gennemgår kort spiralsagen og hovedtrækkene i FN's menneskerettighedserklæring. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklerne om spiralsagen og FN's menneskerettigheder på Lex.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.).

4. Øvelse: Spiralsagen

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Spiralsagen'.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. statsminister Mette Frederiksens undskyldningstale til ofrene i spiralsagen.

🔍 Historisk kontekst

Spiralsagen og FN's menneskerettighedserklæring

Spiralsagen

I perioden fra 1966–1970 fik over 4000 grønlandske kvinder og piger (ned til 12 år) opsat spiraler – i flere tilfælde uden samtykke. Familieplanlægningskampagnen (eller Spiralkampagnen) blev iværksat efter opfordring fra Sundhedsstyrelsen og det daværende Grønlandsministerium. Formålet var at begrænse befolkningstilvæksten i Grønland. Spiralkampagnen førte til, at Grønlands fødselsrate inden for få år blev halveret. Men der var ikke lovhjemmel til at sætte spiraler op på mindreårige piger uden forældrenes samtykke, og desuden oplevede flere problemer efter indgrebet, fx med kraftige blødninger, smerter, infektioner, barnløshed, sterilitet og psykiske traumer.

Der er siden rettet hård kritik af Danmarks rolle i Spiralkampagnen, og det førte til, at statsminister Mette Frederiksen i 2025 gav en officiel undskyld til ofrene for Spiralkampagnen.

FN's menneskerettigheder

FN's Verdenserklæring om Menneskerettighederne blev vedtaget i 1948 og blev primært udformet for at beskytte det enkelte menneske mod statslige overgreb og for at sikre, at de ufattelige grusomheder under 2. Verdenskrig ikke skulle gentage sig.

Erklæringen indeholder 30 artikler med universelle rettigheder, der gælder for alle mennesker, blandt andet:

- Ret til liv, frihed og sikkerhed
- Ret til ikke at blive udsat for tortur
- Ret til privatliv og egen krop
- Ret til familie og til selv at bestemme over sit liv
- Ret til ligebehandling

Læs mere:

lex.dk/spiralsagen

danmarkshistorien.lex.dk/FN's_Menneskerettigheds%C2%ADerkl%C3%A6ring,_10._december_1948

□ Tale

Dato:
6. juni 2023

Sted:
Hans Egedes Hus i Nuuk, Grønland

Omstændigheder:

Spiralkampagnen er sagen om de grønlandske piger og kvinder, der frem til 1970'erne fik opsat spiral uden samtykke. Talen blev holdt under Mette Frederiksens besøg i Nuuk.

Naja Lyberths tale til Mette Frederiksen

“Den første type spiral, var så stor, at den gjorde permanente skader for mange af os, både psykisk og fysisk. Jeg følte den i min egen krop som 13-14-årig som jomfru. Det føltes som et torturlignende overgreb.”

7 **Kære statsminister Mette Frederiksen**

Jeg vil holde en tale for dig som aktivist, som overlever og som talskvinde for de mange grønlandske kvinder, der har været offer for regeringens spiralkampagne fra 60'erne til i starten af 90'erne.

5 Spiralkampagnen ramte voksne kvinder og piger helt ned til 12-årsalderen. Vi fik ikke at vide, hvad der skete. Det hele foregik uden informeret samtykke.

Som du bemærker, starter vi denne fredelige demonstration
10 med, at Anda Poulsen har trommedans, for trommedans er vores oprindelige konfliktløsning imellem stridende parter. Han startede vores møde med dig, og du skal forestille dig, at hans trommedans er udtryk for vores LIGEVÆRDIGHEDSKAMP i forhold til regeringen.

15 At give livet videre – at have både mor og far
Vi vil anerkendes for de brud på Menneskerettighederne og for lovbrud som regeringen har udsat os for. Regeringen har nemlig også indført begrebet 'juridisk faderløs' og mishandlet os, der var
20 med i spiralkampagnen.

Siden det blev offentligt, at vi var tusinder af grønlandske kvinder, der har været udsat for den ulovlige spiralkampagne, har jeg så gerne villet nå dig som talskvinde for mine medsøstre, fordi
25 jeg ville sikre mig på vegne af mine medsøstre, at I meget hurtigt

sender et signal til os, at I er en bedre regering med hjerte på rette sted. Det havde den daværende regering slet ikke.

30 Nu har jeg endelig en chance for at tale til dig. Den chance er jeg så glad for, og jeg forventer, at du lytter rigtig godt til mig, og til hvad jeg har at sige på vegne af mine medsøstre, for talen bliver lang.

Kære statsminister Mette Frederiksen

35 Jeg vil tale til dig fra KVINDE til KVINDE og til dig som vores statsminister indenfor rigsfællesskabet. Fordi du har en livmoder som vi kvinder og piger, der var udsat for spiralkampagnen uden vores samtykke, og jeg ved at du ved, hvor hellig vores livmoder er. Det er jo den som skal give liv til næste generation.

40 Og fordi jeg ved, at du havde hjertet med i din politik, da du var den første statsminister, der har givet Eksperimentbørn en officiel undskyldning for den daværende regerings brud på Menneskerettighederne.

45

Folkedrab

Vi er i dag grønlandske kvinder, født i 40'erne, 50'erne, 60'erne og 70'erne, der har været "fejlet ind under gulvtæppet" i flere årtier, for nu at bruge Poul Schlüters gulvtæppetale fra 1989. Den
50 ældste af os, jeg personligt har talt med i lørdags, som var en del af spiralkampagnen fylder 80 år næste år.

Vi kom for alvor først frem fra gulvtæppet i maj 2022 og fandt først da ud af, at vi var tusinder af kvinder, der var udsat for
55 spiralkampagnen. Det var ikke let at være medårsag til at blottlægge, hvad der ligger under gulvtæppet i maj 2022, fordi jeg følte et kæmpe ansvar for, at det fortrængte spiraltraume hos mine medsøstre pludselig fra den ene dag til den anden ville dukke op i deres bevidsthed, især hos de kvinder, der først nu
60 finder ud af, hvorfor de ikke kunne blive gravide.

Da det hele kom frem, følte jeg det som om, jeg var en del af en kæmpe tsunamireaktion, jeg selv forrest i tsunamien, og den

kæmp[e]bølge bag ved mig var de ramte kvinder, og resten var
65 den grønlandske befolkning og grønlandske politikere. En hel
befolkning reagerede med chokreaktion.

Behov for akut hjælp

70 Som psykolog og traumeterapeut, ved jeg, at hvis kvinderne ikke
meget hurtigt får akut hjælp, vil der være mange kvinder, der får
det rigtig dårligt i lang tid, og vil få flashbacks til den tid, de har
brugt mange kræfter på at fortrænge og glemme.

75 Jeg vidste at mine medsøstre vil være tilbage i den fortrængte tid,
og være tilbage til en følelse af at være 100 pct. ubeskyttet af lægen,
der repræsenterede regeringen. Jeg vidste, at påmindelsen ville
være re-traumatiserende, at man er tilbage i en chokerende og
traumatiserende oplevelse ved påmindelsen om skader i
80 livmoderen, æggestokke, graviditeter udenfor livmoderen mv. på
grund af spiralen.

At være tilbage til en tid, hvor man følte sig sårbar som et "lam",
der blev udsat for "ulveangreb"- fejet ind under gulvtæppet, som
85 ingen rigtig vidste noget om. Mange af os, føler det som
torturlignende oplevelser, vi i stilhed sloges med i årtier. Fordi det
var regeringen, der var ansvarlig for spiralkampagnen, kom
mistilliden til regeringen også, da det hele kom frem sidste år.

90 Det havde været vigtigt for mig med hurtig reaktion fra
regeringen, så kvinderne og den grønlandske befolkning kan
skelne imellem politikken i datidens regering og den regering vi
har nu, der respekterer menneskerettighederne i højere grad.
Derfor havde jeg ønsket, at der kom nogen reaktion fra regerin-
95 en og især fra dig, Statsminister Mette Frederiksen, som kunne
forsikre os, os der blev kastet tilbage i traumet, at I sender et
signal om, at I er en bedre regering end regeringen dengang, som
ikke havde hjertet med og menneskeretten med, fordi når man er
kastet tilbage i
100 traumet, kommer følelsen af at man er 100 pct. ubeskyttet og
tilbage i nederlaget over, at vores nervesystem måtte underkaste

sig den magt, som lægen/regeringen repræsenterede.

105 Den grønlandske regering kom os til undsætning og hjalp kvinderne, der blev kastet tilbage i traumet med meget hurtig mulighed for psykologhjælp for dem, der bor i Grønland.

Vores medsøstre i Danmark?

110 Vi kæmper stadig for, at vores medsøstre, der bor i Danmark, får den samme direkte psykologhjælp i Danmark. Indtil videre er det ikke lykkedes trods vores ihærdige forsøg på, at de kan få den hjælp de har brug for. Det synes jeg ikke er okay for mine medsøstre, der i dag bor i Danmark.

115 Derfor appellerer jeg stadig til regeringen om, at I skal se at sørge for den direkte psykologhjælp, som mine medsøstre i Danmark i dag har så stærkt brug for. Vis dem, at I er en bedre regering, end daværende regering.

120 Appel til den naturlige empati

Kære statsminister

Du ved som kvinde, at vores livmoder er det mest hellige indre organ, vores mest private og allerhelligste indre organ, som skal sikre den næste generation, så samfundet og livet kan fortsætte i
125 fremtiden. Vel vidende, at lægerne allerede i 60'erne vidste, at den første spiraltype Lippes Loop, var skadelig for piger og kvinder, der ikke har født, brugte daværende regering alligevel den som slags ”skydevåben” i forhold til at bringe befolkningstallet ned. Det var ikke okay for os.

130

Overgrebets brutalitet

Den første type spiral, var så stor, at den gjorde permanente skader for mange af os, både psykisk og fysisk. Jeg følte den i min egen krop som 13-14-årig som jomfru. Det føltes som et
135 torturlignende overgreb. Forestil dig en pigekrop, der endnu ikke var udvokset i livmoderen: først at få opsat gynækologmetalredskaber, der var større end et mandligt organ. De føltes som knive inden i, der tog min mødom, og dernæst at få sat spiralen ind i livmoderen, der var større end min livmoder.

140 Hvorfor mon det føltes som tortur for mange af os?

Det føles som om vores livmoder og kroppe blev koloniseret, og vi er nu i gang med at afkolonisere vores kroppe, ved at stå her og sige noget til dig fuldt offentligt foran dig via denne

145 demonstration.

I vores Facebook-gruppe ved vi, at jo yngre pigerne var, jo flere fysiske skader var der, jo større risiko for sterilitet medførte spiralen. ¼ af vores nuværende 152 medlemmer i Facebook-gruppen er blevet sterile af spiralen.

150

Jeg anklager

Kære statsminister Mette Frederiksen

Vi har brug for en anerkendelse fra regeringen af det vi har været udsat for, så vi kan komme videre. At I indrømmer, at den
155 daværende regeringspolitik har handlet med torturlignende uret mod os, og handlet ulovligt i forhold til den lov, politikerne selv har lavet. Det skylder I os kvinder, så vi kan komme videre. De ældste af os er nu omkring 80 år, og lad dem ikke vente så længe.

200 Min politiske kamp

Det her er blevet en politisk kamp for mig som talskvinde for de andre kvinder i spiralgruppen, en LIGEVÆRDIGHEDSKAMP, som det også er for De Juridisk Faderløse, som vi nu står sammen med her i demonstrationen. Vi var ikke blevet behandlet
205 ligeværdigt i forhold til borgere i Danmark, og dette til trods, at vi blev en såkaldt ligestillet del af rigsfællesskabet fra 1953, da den officielle kolonitid ophørte. Det føles som om, at vi først for alvor blev u-ligestillet i forhold til resten af rigsfællesskabet med hensyn til menneskeret efter 1953. Sådan føler jeg det i min krop.

170 Gruppen af de Juridisk Faderløse kæmper også en LIGEVÆRDIGHEDSKAMP, som det også gælder for mange andre grupper i samfundet, der er blevet behandlet ulige efter 1953, folk, der er blevet tvangsforflyttet fra mindre bosteder til byer, ligesom vi er vidner til at vores grønlandske politikere ikke
175 reelt har haft indflydelse på samfundsudviklingen før og efter koloniforholdets ophør i 1953.

Ret til egen krop gælder for enhver

For os kvinder, der var udsat for spiralkampagnen, er det en kamp at få en indre følelse af, at vi får magten over vores krop, som
120 blev taget fra os via spiralkampagnen, tilbage. Den rettighed at vi
KAN få børn, som er indbefattet som menneskeretlig lov, NÅR
vi ønsker det samt at vi KAN stifte familie, NÅR vi ønsker det. At
vi har ret til at få børn, børnebørn og oldebørn, blev taget fra os
for mange af os, der er blevet sterile af spiralkampagnen. Alt det,
125 som er med i den menneskerettighed, som er indbefattet i
regeringens lovgivning. Hvordan tror du, kvinderne og deres
ægtefæller som ikke har kunnet få børn, børnebørn og oldebørn,
har det, at de dagligt bliver påmindet om den situation, når de ser
på, at mennesker i deres netværk er rige på afkom, mens de sidder
130 alene tilbage i deres høje alder?

Nytter det?

Hvorfor er det så overhovedet nødvendigt med
LIGEVÆRDIGHEDSKAMP, når man ikke kan lave om på for-
135 tiden? Som vi hører hele tiden en del sige – kom videre fra offer-
rollen, bliver der ofte sagt. Vi har denne her
LIGEVÆRDIGHEDSKAMP, fordi det HJÆLPER os i forhold
til at komme videre og sige fra højt og tydeligt f.eks. via denne
demonstration.

140

Det skal nytte

Da vores medfødte KAMP-refleks som var blevet deaktiveret, og
som har måttet underkaste sig lægens/regeringens
magtanvendelse, kan blive AKTIVERET igen på en sund måde,
145 så vi får vores egen EMPOWERMENT tilbage, ligesom vores
forfædre havde for at overleve i ydre arktiske vilkår. Vi skal have
en lidt ANDEN EMPOWERMENT i dag end vores forfædre,
som vi skal bruge i forhold til at overleve i det helt nye moderne
samfund, som vores forfædre ikke har oplevet før, nemlig at have
150 evnen til både at være individ og kollektivistisk samtidig i det
moderne samfund og samtidig bevare vores spiritualitet, som var
en af vores samfunds værdier. Vi kan ikke være danskere indeni,
da vi er en anden kultur og har et helt andet sprog og intelligens,
der var tilpasset vores tidligere levevilkår.

155 **Empowerment**

Vi SKAL være GRØNLAND på vores egne præmisser, men samtidig LIGE VÆRDIGE indenfor Rigsfællesskabet, så længe vi hører under Danmark.

160 Kære statsminister Mette Frederiksen.

Jeg skal til at slutte. Vis os, at I har hjertet med og menneskeretten med. Anerkend os og erkend, at den daværende regering gjorde uret mod os, når vi om nogle måneder sender et krav til regeringen via vores advokater, da vi ikke længere KAN vente på

165 udredningen af hensyn til vores ældste, der er oppe omkring 80 år i dag.

1 minuts stilhed

170 Inden jeg slutter, skal vi have 1 minuts stilhed. Det er med det formål, at vi får fælles indre heling, mens vi holder hinandens hånd, for den sorg og smerte vi har måttet bære inden i, både i forhold til de juridisk faderløse og for os kvinder, der har været udsat for spiralkampagnen.

175 Bagefter vil vi give ordet til statsministeren og til Naalakkersuisut, hvis de ønsker at sige noget.

Massakut i minutsi tamatta nipaalisiimaagutigigiissaagut
tasioqatigigiilluta qamani aliasuutigisimasagut

180 anniaatigisimasagut.

👁 Øvelse

Spiralsagen

Naja Lyberths tale til Mette Frederiksen

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Grønland i forhold til Danmark i 1960'erne? Hvad skete der i 1953?
- Hvorfor blev Spiralkampagnen igangsat i 1960'erne?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvem henvender Lyberth sig direkte til?
- Hvad vil Lyberth og de øvrige ofre for Spiralkampagnen anerkendes for?
- Hvorfor er ligestillingskampen vigtig for Lyberth? Hvad kan den hjælpe med?
- Hvilke rettigheder, mener Lyberth, at kvinderne har fået krænket?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Betyder det noget, at Lyberth selv er offer for Spiralkampagnen? Kunne en anden have holdt samme tale?

Eftertid

- Har synet på spiralsagen og ofrene for kampagnen ændret sig efter talen?
- Har Naja Lyberth og de øvrige ofre for Spiralkampagnen modtaget en officiel undskyldning, efter talen blev holdt?

Perspektivering

Mette Frederiksens undskyldningstale
til ofrene i spiralsagen

*“Spiralsagen er et kapitel i vores fælles historie, som aldrig skulle have
være skrevet.*

Vi ved desværre, at den ikke står alene.

*At vores fælles fortid rummer andre historier. Om systematisk
forskelsbehandling. Og manglende respekt.*

I dag siger vi undskyld til jer, det er gået ud over.”

dansketaler.dk/tale/mette-frederiksens-undskyldningstale-til-of-rene-i-spiralsagen

Emne C: Færøerne og Danmark (1)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne C beskæftiger eleverne sig med Færøernes historie. I denne lektion arbejder de med den nationale selvstændighedsbevægelse.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Selvstændighedsbevægelsens begyndelse (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Selvstændighedsbevægelsens begyndelse (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Selvstændighedsbevægelsens begyndelse

Læreren spørger ind til elevernes viden om Færøernes historie og Rigsfællesskabet, fx:

- Hvilke lande er med i Rigsfællesskabet?
- Hvorfor er Færøerne og Danmark knyttet til hinanden?
- Hvilket år blev hhv. Hjemmestyrelsen og Overtagelsesloven vedtaget?

Læreren gennemgår kort Færøernes historie med fokus på julemødet i Tórshavn i 1888, der ofte betegnes som begyndelsen på den færøske nationale selvstændighedsbevægelse og resulterede i en 6-punkts deklARATION for det færøske sprogs og kulturs rettigheder. Eleverne læser 'Historiske kontekst' og orienterer sig i artiklen om Færøernes historie på Lex.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.).

4. Øvelse: Selvstændighedsbevægelsens begyndelse

Eleverne besvarer spørgsmålene til talen i øvelsen 'Selvstændighedsbevægelsens begyndelse'.

5. Perspektivering

Eleverne kan evt. læse en tale af Andrass Samuelsen, der – modsat Patursson – ikke ønskede, at Færøerne skulle løsrives fra Danmark.

🔍 Historisk kontekst

Selvstændighedsbevægelsens begyndelse

Da Rigsforbundet mellem Norge og Danmark ophørte i 1814, forblev Færøerne (samt Island og Grønland) sammen med Danmark. Færøerne blev et dansk amt, der blev ledet af en dansk amtmænd, og i 1850 kom Færøerne under Grundloven, der herefter kom til at definere en dansk enhedsstat.

Starten på den færøske nationale selvstændighedsbevægelse forbindes ofte med et bestemt julemøde i Tórshavn i 1888, der resulterede i en 6-punkts deklARATION for det færøske sprogs og kulturs rettigheder, og i 1889 blev Foreningen Føringafelag stiftet bl.a. med mål om at sikre det færøske sprogs fortsatte eksistens. Kongsbonden og politikeren Jóannes Paturssón (1866–1946) var en central figur i denne bevægelse.

Læs mere:

danmarkshistorien.lex.dk/Færøernes_historie

□ Tale

Dato:
25. juli 1907

Sted:
Thorshavn, uden for Lagtinget

Omstændigheder:
Talen er holdt ifm. kong Frederik VIII's besøg på Færøerne.

Jóannes Paturssons tale ved
Kongefesten i Thorshavn

“I Henseende Forholdet Danmark-Færøerne siger jeg: Vi skal ikke lave Fjældene om til Sletter eller Fjældets Blomster om til Engblomster; det vil kun føre til Misdannelser.

Men vi skal lade de stedlige Ejendommeligheder bestaa, og glæde os ved og drage Nytte af den Farverigdom de give. Naar vi, Fjældets Sønner og Døtre, siger til Danerne, der bor paa Sletten: Der er ingen af os, end ikke en eneste, der ønsker at skilles fra jer, men vort Ønske er et godt Samliv under den fælles Krone, da tror jeg at Deres Majestæt, Deres kongelige Højhed, Rigsdag og Regering og det danske Folk sætte Pris paa et saadant Haandslag.”

7 Deres Majestæt! Deres kongelige Højhed! Højtærede Forsamling!

I denne Højtidsstund bør det os at mindes det Rige, indenfor hvis Grænser vi har Borgerret. Danavælde møder ikke frem
5 med rige og store Landomraader og endnu mindre med et stort Befolkningsantal, men inden Danavældes Grænser bor der en Befolkning, der elsker sin Bostavn, en Befolkning, der er i rask Fræmvækst og Udvikling.

10 Der er Afveksling i Danavælde: Naturen veksler, Folket veksler. Landomraadet ved Polen, Landomraadet nede i Vestindien og Landomraadet i selve Danmark er ikke og kan ikke være et og det samme og Befolkningen paa disse Steder er ikke og kan heller ikke være en og den samme.

15 Danmark, Hovedlandet, er det jævne Sletteland med skovkranste Strande og rigt ydende Marker. Det ligger centralt for Handel og Industri. Danmarks Terræn med sin lette Fremkommelighed har villet samle Befolkningen til fælles Arbejde. Gennem sin

20 tusindaarige, selvstændige Historie har det danske Folk faaet sit
Særpræg og er gennem maalbevidst, energisk Virken i de sidste
Generationer naaet højt i Kultur og Velstand.

Der er dansk Vestindien: en lille Øflok med tropisk Klima og
25 farvet Befolkning; et lille Landomraade og en lille Befolkning,
stemplet af Sydlandets Præg, Folkets Natur og Afstamning.

Der er det højnordiske Land Grønland, hvis Indre dannes af
evige Snemarker, medens Isen uafbrudt blokerer store Dele af
30 Kysterne; der er Dale og Lavlandsstrækninger med arktisk
Vegetation og Dyreliv. Den grønlandske Befolkning er præget af
sin Afstamning og et Liv gennem Generationer i disse haarde
Omgivelser.

35 Til Danavælde er knyttet Island. Jøkler og Stenørkner, Isbjærge og
sprudende Lava, mægtige Fjælde og smilende Græsgange danne
Sagaøens Natur. Dets Befolknings Forfædre byggede dette Land
for over tusind Aar siden og Grundpillen for deres nye Bostavn
var: Frihed. Ild og Is, og Landets haarde Natur, Befolkningens
40 Herkomst og Intelligens, dets særlige Udvikling og dets
nuværende Kultur har yderligere mejslet denne Frihedsfølelse i
hele det islandske Folks Sjæl.

Vi har vort eget lille Land, vore smaa Færøer, ubetydelige i
45 Kvadratindhold, men mægtige i sine Formationer, smilende og
grønne en Højsommerdag, men tunge, triste, ja troldagtige ved
Vintertide, naar Stormens Bulder giver Genlyd i Fjældene og
Jorden drøner af Atlanterhavets Bølgeslag mod Kysten. Ogsaa vor
Befolkning har levet sit tusindaarige isolerede Liv paa disse Øer,
50 ogsaa vor Befolkning har formedelst sin Slægtsoprindelse og sine
Levevilkaar faaet fæstnet sit Særpræg og sine Ejendommeligheder.

Der bor i Danavælde en Befolkning, der elsker sin Bostavn, en
Befolkning, der er i rask Fremvækst og Udvikling.

55 Lad Kærlighed til Bostavnen skyde endnu friskere Skud, lad
Fremvæksten og Udviklingen faa Betingelse for at bære endnu

rigere Frugter; dette vil ske, naar vi, der bygge og bo i Danavælde,
er agtpaagivende for hverandres forskellige Ejendommeligheder
60 og lydhøre for hverandres naturlige Krav. –

Den smilende Slette er endnu pragtfuldere, naar den har Fjældet
til Baggrund, det knejsende Fjæld er dobbelt skønt med de grønne
Enge til Forgrund. Engblomsten og Fjældblomsten i samme
65 Buket fremhæve hverandres Yndigheder.

I Henseende Forholdet Danmark-Færøerne siger jeg: Vi skal ikke
lave Fjældene om til Sletter eller Fjældets Blomster om til Eng-
blomster; det vil kun føre til Misdannelser.

70 Men vi skal lade de stedlige Ejendommeligheder bestaa, og glæde
os ved og drage Nytte af den Farverigdom de give. Naar vi,
Fjældets Sønner og Døtre, siger til Danerne, der bor paa Sletten:
Der er ingen af os, end ikke en eneste, der ønsker at skilles fra jer,
75 men vort Ønske er et godt Samliv under den fælles Krone, da tror
jeg at Deres Majestæt, Deres kongelige Højhed, Rigsdag og
Regering og det danske Folk sætte Pris paa et saadant Haandslag.

Vore Forfædre have svoret mange Konger Huldskab og Troskab
80 paa Tinge i denne By. Vi, deres Efterkommere, give paa samme
Sted Deres Majestæt Kong Frederik den 8de vort Haandslag paa
Huldskab og Troskab.

Et hild og sæl for Danavælde!
85

👁 Øvelse

Selvstændighedsbevægelsens begyndelse

Jóannes Paturssons tale ved Kongefesten i Thorshavn

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Færøerne i forhold til Danmark, da talen blev holdt?
- Var alle færinger tilfredse med forholdet til Danmark?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvilke områder af Danmarks Rige nævner Patursson? Find dem i teksten.
- Hvordan beskriver Patursson de forskellige dele af Danmarks Rige og dets indbyggere?
- Hvilke forskelle mellem landene understreger han (natur, befolkning, levevilkår)? Giv konkrete citater eller eksempler.
- Hvordan ønsker Patursson, at forholdet mellem Danmark og Færøerne skal være?
- Patursson beskrives ofte som en foregangsmand for kampen for selvstændighed. Hvordan kommer det til udtryk i talen?
- Patursson bruger billederne "fjæld" og "slette". Hvad symboliserer hhv. fjældet og sletten?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at alle færinger i 1907 var enige med Patursson? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Ændrede talen noget ift. Færøernes tilhørsforhold til Danmark?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

Perspektivering

Talen

Andreas Samuelsens tale i Folketinget

“Ogsaa Sambandspartiets Folk er Færingers og nationaltsindede Færingers, men vi mener, at vore nationale Ejendommeligheder ikke alene kan bevares, men kun kan bevares i Samhørighed med Danmark.”

www.dansketaler.dk/tale/andrass-samuelsens-tale-i-folketinget

Emne C: Færøerne og Danmark (2)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne C beskæftiger eleverne sig med Færøernes historie. I denne lektion arbejdes der med perioden efter 2. verdenskrig, hvor hjemmestyret blev indført.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Færøerne efter 2. verdenskrig (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Selvstændighedsbevægelsens begyndelse (15 min.)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Færøerne efter 2. verdenskrig

Læreren gennemgår kort Færøernes historie med fokus på den britiske besættelse under 2. verdenskrig og folkeafstemningen i 1946. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklen om Færøernes historie på Lex.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser et uddrag af talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3. pers.).

OBS. Læs de første to afsnit (linje 1-21) og derefter fra linje 189 til slut, hvor der står: "Jeg vil gerne under min senere Gennemgang...".

4. Øvelse: Færøerne efter 2. verdenskrig

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Færøerne efter 2. verdenskrig'.

🔍 Historisk kontekst

Færøerne efter 2. verdenskrig

Da Danmark var besat af Tyskland fra 1940 til 1945, var Færøerne besat af Storbritannien. Og under den britiske besættelse fik færingerne større selvbestemmelse, og det betød, at flere ønskede, at Færøerne skulle frigøre sig fra Danmark.

D. 1. april 1948 blev hjemmestyreløven vedtaget, og den gav Færøerne status som et selvstyrende folkesamfund inden for det danske rige og etablerede en færøsk regering (Landsstyret) med lovgivende og administrativ magt over færøske anliggender.

Læs mere:

danmarkshistorien.lex.dk/Færøernes_historie

□ Tale

Dato:
16. marts 1948

Sted:
Folketingets talerstol, Christiansborg

Omstændigheder:

Talen er holdt i forbindelse med 1. behandling af forslag til lov om Færøernes hjemmestyre.

Den 1. april 1948 blev hjemmestyreloven vedtaget, og den gav Færøerne status som et selvstyrende folkesamfund inden for det danske rige og etablerede en færøsk forvaltning (Landsstyret) med lovgivende og administrativ magt over færøske anliggender.

Thorstein Petersens tale om Færøernes hjemmestyrelø

“Den færøske Nation vil aldrig naa frem til lykkelige Forhold, hverken økonomiske eller kulturelle, medmindre den finder sin egen Form; det er vor Nations eneste Eksistensmulighed, ligesom det er det for samtlige Verdens Nationer.”

Høje Folketing!

- 7 Den færøske Nation er igen kommet til en Milepæl. Det ligger saadan, at igen denne Gang er det ikke paa et færøsk Folketing, men paa et dansk Folketing, at den lille færøske Nations Skæbne skal afgøres i Øjeblikket, og det er derfor, jeg kommer med en
- 5 Appel til det høje Ting om at tage dette Spørgsmaal under saa alvorlig Overvejelse som overhovedet muligt, tage det under reel Behandling fra første Færd og bygge paa det, som Færingerne ønsker, tænke paa det, vi ønsker, og som nu den sidste ærede Taler nævnte, nemlig at blive anerkendt fuldt ud som den sjette
- 10 nordiske Nation.

- Men som et Bevis paa, at Nyordningen ikke indeholder dette, vil jeg henvise til den højtærede Statsministers Forelæggelsestale, hvor den højtærede Statsminister kommer ind paa, at gennem
- 15 Landet her, Danmark, som Udfaldsport skal vi finde frem til de andre nordiske Lande, derfor skal vi lære Dansk. Jeg vil gøre den højtærede Statsminister og det høje Ting opmærksom paa, at i dette ligger der ogsaa noget andet, nemlig at Indgangsvejen til Færøerne ligger ikke direkte som mellem Nation og Nation,

20 men paa samme Maade som Udfaldsporten, der derved bliver en
Indfaldshindring.

Den fulde Anerkendelse som fri Nation, som den sjette nordiske
Nation, er det, mit Parti, Folkepartiet, der er Færøernes største
25 politiske Parti, vil. Det er 7 Gange gaaet ud til Vælgerne og har et
Stemmetal af de afgivne Stemmer paa mellem 42 og 48 pct., ogsaa
ved det sidste Folketingsvalg, der lige er foregaaet.

Jeg vil nævne, at dengang jeg den 26. Januar 1946 som nyvalgt
fremsendte til dette høje Ting en Erklæring i Henhold til
30 Grundloven, da gjorde jeg opmærksom paa i Brevet, jeg skrev, at
det var min Overbevisning, og det var det Ombud, som jeg havde
faaet fra mine Vælgere, her paa dette høje Ting at arbejde for de
Ændringer i Danmarks Riges Grundlov, som maa anses
nødvendige for Formaliteterne ved Fastlæggelse af Færøernes
35 fremtidige statsretlige Stilling.

Dengang, i Januar 1946, var der endnu hos mig nogen Tvivl om,
hvorvidt en Nyordning paa det Grundlag, som mit Parti ønskede,
kunde gennemføres uden Ændring i Grundloven, men der skete
40 saa noget, som jeg senere vil komme nærmere ind paa, der
afholdtes en Folkeafstemning den 14. September 1946.

Efter den Folkeafstemning er det ganske givet, at nogen Ændring
i Danmarks Riges Grundlov er ikke nødvendig, for at Færøerne
45 kan faa den frie Stilling, som vort Parti ønsker og mener, det
er nødvendigt for det færøske Folks Liv, at vi faar. Der kan jeg
paaraabe mig Professor Alf Ross, der i "Socialisten" for Oktober
1946 behandler Spørgsmaalet og udtaler direkte:

50 "Da den danske Stats Territorium ikke er grundlovsmæssigt
bestemt, kræves der til den territoriale Ændring ikke Vedtagelse i
Grundlovsform."

Saa det er ikke et Postulat fra min Side alene; den danske
55 Professor, som har været med til Forhandlingerne, har ogsaa
samme Mening.

- Før jeg gaar videre, vil jeg gerne have Lov til – dog skal jeg fatte mig i Korthed – at komme med nogle faa historiske Bemærkninger. Færingerne er ikke nogen ung Nation. Naar vi
- 60 kommer her som Medlemmer fra Færøernes Lagting, er vi Medlemmer sikkert nok af det ældste folkevalgte Ting i Europa, saa det er ikke nogen ung Nation. Men selvfølgelig, den har haft sin Brydningstid som alle. I 1789 var det en Prøvelsestid. Da blev det tilbudt Færøerne, at Monopolhandelen skulde tages af, og
- 65 da svarede det færøske Folk: Vi maa afbede os Frihandelen, da vi fattige Indbyggere ej kan vente andet end en Ulykke da at ramme os. Det var en af de dybeste Dale, den færøske Nation har været i, baade landbrugsmæssigt og paa andre Maader.
- 70 Der var Masser af Jord, som faldt tilbage til Hauge, for der var intet Initiativ, Nationen havde sin Dybdeperiode. Saa kom Revolutionstiden, den første Krigsperiode, der faar Indvirkning paa Færingernes Liv, og der sker det i 1802, at der forliser en lille Skonnert, som kom til Monopolhandelen paa Færøerne. En
- 75 Mand, Poul Nolsø, købte det strandede Skib, som var opgivet. Han byggede det om, kaldte det “Royndin”, der betyder Forsøget, og sagde, han vilde forsøge Fiskeri med det, men det mente han ikke.
- 80 Han mente, han vilde vække sine Landsmænd til at forstaa sig selv, til at forstaa, at Frihandel maatte de have Ret til; at rejse, hvor de vilde, var nødvendigt for dem. Han fik ikke opnaet sit Maal, han forsvandt paa Havet nogle faa Aar senere, men han brugte de samme Metoder, som man gør i Dag, han rejste rundt fra Bygd til
- 85 Bygd paa Færøerne og fortalte Folk om sine Rejser ude i Verden, og hvordan han klarede sig akkurat lige saa godt som andre; og han fik samme Resultat, som desværre synes at være Resultatet i Dag, han fik Retssager imod sig fra det offentlige.
- 90 Han er blevet Færøernes Nationalhelt, og det var rigtigt, for det færøske Folk erkendte, at det var en særlig Nation.

Det var ham, der tændte Gnisten, der fængede, det var ham, der tændte den saadan, at den løb fra Hjerte til Hjerte over hele

95 Landet, og efter hans Død gik den fremad og fremad.

Da den næste Uroperiode, om jeg saa maa sige, Krigsperioden, kommer, den nye franske Revolution, den, som skabte Stemning for f.Eks. her i Danmark at forandre

100 Regeringsforholdene, at en Grundlov skulde gives, saaledes at Folket fik Herredømmet, da skete der det, at den danske Konge den 25. April 1843 skrev til Færingerne og bad om, at de vilde udtale sig om, hvorvidt Færøerne ønskede at være repræsenteret paa Stænderforsamlingen i Roskilde eller ikke.

105

Hvorfor Forsinkelsen kom, ved jeg ikke, men Mødet for Besvarelsen af dette Brev kom først i Stand den 8. Marts 1847; da behandles Forespørgselen af 16 Mænd. Der sad Amtmand Plöyen, Sorenskriver Tillisch, Landfoged Lunddahl samt 13 andre
110 Repræsentanter. Det var altsaa tre danske Embedsmænd, der sad i Spidsen for denne Forsamling, der skulde besvare Spørgsmaalet, og de svarer fuldkommen eenstemmigt, alle som een: Paa et dansk Ting hører Færingerne ikke hjemme.

115 Ligesom Islænderne er en Nation, er Færingerne det ogsaa. Og et Medlem, Sysselmand Skaale, tilføjede, at Færingerne hurtigst muligt maatte faa Adgang til at vælge Mænd til et færøsk Ting for der at tage i egen Haand baade Landets Lovgivning og Landets Styre. Det er for mig enestaaende at tænke sig, at Folk
120 paa Færøerne, Sorenskriver og Bønder, Handels- fuldmægtige o.s.v., hele Befolkningen, skønt de ikke havde Lov til at rejse ud af Landet, skønt de ikke havde Lov til at handle der var Monopol-handel, der var alle Baand, svarer saa kraftigt paa dette Tidspunkt, den 8. Marts 1847.

125

Saa kommer Grundloven af 1849. Det er værd at lægge Mærke til, at selve Grundloven nævner ikke et Ord om Færøerne. Valgloven siger kun, at Færøerne kan repræsenteres paa Folketing og Landsting, men saa kommer Forslag til den færøske Valglov frem i
130 Folketinget i 1850, og her vil jeg gerne have Lov til at komme med et Par ganske korte Citater. Folketingsmand Barfod slutter sin Tale med at sige:

“Jeg skal endnu kun tillade mig at gentage, hvad der er det vigtigste og væsentligste, nemlig at det Spørgsmaal, enten
135 Færingerne skal repræsenteres paa den danske Rigsdag eller ikke, ikke bliver afgjort, forinden Færingerne selv have udtalt sig derom”, hvortil Jespersen udtaler:

“Dette er ogsaa efter min Mening det eneste vigtige Spørgsmaal
140 her, om en saadan Lov bør vedtages, thi Lovens Enkeltheder ere for os aldeles betydningsløse; vi kunne i al vor Enfoldighed sanktionere dem, som de ere, eller gøre hvilke Forandringer vi ville deri; det er fra vor Side lige klogt.

Jeg synes, at den Udtalelse fra Folketingsmand Jespersen taler til
145 hver eneste Folketingsmand i Dag, hvert eneste Medlem af dette høje Ting. Tænk paa, at man skal sætte sig ind i Sagen fuldt og helt, man skal være klar over, at det ikke er at stemme for eller imod et Parti, men det er at afgøre en Nations Skæbne, saaledes at
150 hver enkelt har en Pligt til at gøre det saa overvejet som overhovedet muligt.

Jeg skal ikke optage det høje Tings Tid med at referere hele Færøernes Historie, jeg skal kun yderligere bemærke, at
155 Frihandelen i 1856 gjorde et stort Trin fremefter. Der blev dannet Föroyingafelag i 1888, hvor Selvstyrebevægelsen fik Kræfter, til der endelig dannedes et Selvstyreparti i 1906. Det er altsammen Milepæle i det, der i Dag betyder Initiativ, Fremdrift og bedre Levekaar for vort Folk, og det er skabt af det nationale Initiativ.

160 Jeg vil dog lige standse ved 1906, hvor Spørgsmaalet om Rigets Enhed kom frem, det Spørgsmaal, som fra dengang og til nu har haft saa altoverskyggende Betydning ved Sagens Behandling og særlig ved Behandlingen af det Lovforslag, som i Dag fore-
165 ligger for det høje Ting. At gaa til Bunds til den fulde nationale Forstaaelse er den eneste Vej til at naa til det rigtige Resultat. At standse ved Ordet Rigets Enhed og sige f. Eks., som der staar i det Forslag, som Rigsdagsdelegationen gav til Færørepræsentanterne i Sommer, at det maa anses nødvendigt for

170 Rigets Enhed, at Færøerne er repræsenteret paa Danmarks Rigsdag, den Fremgangsmaade synes mig ikke rigtig. Men jeg kunde svare med et Citat igen.

Spørgsmaalet om Rigets Enhed. og Nødvendigheden heraf for
175 Færøerne og for Danmark og for Grundloven er besvaret af den kendte danske Politiker Tscherning under Behandlingen af den faraske Valglov i 1850. Tscherning udtaler:
“Havde man antaget, at det var en nødvendig Betingelse for Danmarks Rige, at der skulde være en Repræsentant for Færøerne,
180 saa havde vi sikkert ikke skrevet det med Forbehold i Valgloven, men saa havde vi skrevet “skal”,” siger han. Og han fortsætter:

“saa vi erkendte det ikke for nødvendigt for Danmarks Rige, at der her skulde møde en Repræsentant fra Færøerne”. Saa tidligt
185 som i 1850 er dette Spørgsmaal besvaret fra Folketingets Talerstol.

Jeg vil gerne under min senere Gennemgang af de enkelte
190 Paragraffer komme lidt tilbage til dette Spørgsmaal, men vil nu lige nævne et andet Spørgsmaal, som har været meget vanskeligt at komme til Bunds i, som jeg ved i høj Grad har skabt Misforstaaelse, og som i Virkeligheden sikkert er Hovedpunktet, nemlig Forholdet: Danske- Færinger. Det er et meget vanskeligt
195 Spørgsmaal at udtale sig om, fordi det er vanskeligt at finde Ord, som ikke vil blive fortolket galt, men jeg tror, jeg er saa heldig netop at have fundet de Ord.

For ganske nylig faldt i mine Hænder, ganske tilfældigt, et Brev,
200 der er skrevet af vor største Mand inden for Kirkelivet, afdøde Provst Dahl; han skriver den 2. November 1920 til forhenværende Kirkeminister Th. Povlsen – jeg anmoder om Formandens Tilladelse til at læse et ganske lille Stykke af dette Brev –:

205 “Der er Forskel mellem Danske og Færinger, en Forskel, som Afstamning, historisk Udvikling, Naturforhold og meget andet har bevirket. (Alle Danske paa Færøerne siger: Vi Danske – I

Færinger. Alle Færinger siger: Vi Færinger – I Danske). Denne
Forskel skal selvfølgelig ikke overdrives eller overvurderes; men
210 den bør heller ikke overses eller underkendes. Sker dette sidste, vil
man før eller senere komme til at staa over for noget, som man vil
være tilbøjelig til at opfatte som en Modsætning eller
Fjendtlighed, mens det i Virkeligheden kun er et ganske naturligt
Forhold. Man gør klogt i fra begge Sider at regne med denne
215 Forskel. At Færinger er saa faa i Tal, og at de nu engang har faaet
deres eget Sprog, kan de jo i og for sig ikke gøre for, men at de
elsker deres Sprog og gerne vil bevare det og vil opbygges paa
deres egen Folkegrund, skulde ikke kunne lægges dem til Last.”

220 Og Provst Dahl tilføjer:

“Jeg kan ikke se, hvilken Gavn eller Glæde det bliver hverken for
Danske eller Færinger, om der paa Øerne kommer til at leve nogle
Tusinde daniserede Mennesker. Det er ganske vist lidet og fattigt,
225 det, vi har, men det er nu alligevel vort eget. Det kan ikke nytte at
ville støbe os i andres Form, vi maa finde vor egen.”

Det er det sandeste, der nogensinde er sagt. Den færøske Nation
vil aldrig naa frem til lykkelige Forhold, hverken økonomiske eller
230 kulturelle, medmindre den finder sin egen Form; det er vor
Nations eneste Eksistensmulighed, ligesom det er det for
samtlige Verdens Nationer. Derfor staaer jeg her i Dag som
folkevalgt Repræsentant for Færøerne, valgt af vort største Parti,
og fremsætter mine Anskuelse, idet jeg paa det indstændigste
235 henstiller til dette høje Ting at give denne Sag en grundig
Behandling baade i Udvalg og paa anden Maade, ved
Undersøgelser og lignende, der maatte vise sig nødvendigt, for at
Tinget kan være fuldstændig sikker paa, at man opnaar det rigtige
Resultat, nemlig en Ordning, der for det første skaber de sikreste
240 erhvervsmæssige, de lykkeligste økonomiske og de mest
frugtbare kulturelle Forhold paa Færøerne, og for det andet
skaber det bedste Forhold mellem alle nordiske Nationer, specielt
mellem Danmark og Færøerne.

👁 Øvelse

Færøerne efter 2. verdenskrig

Thorstein Petersens tale om Færøernes hjemmestyrelø

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Færøerne i forhold til Danmark, da talen blev holdt?
- Var alle færinger tilfredse med forholdet til Danmark?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvilket spørgsmål er vanskeligt og har ifølge Petersen skabt misforståelse mellem danskere og færinger?
- Giver talen udtryk for, at der er forskel på færinger og danskere?
- Hvordan bliver Færøerne en lykkelig nation, ifølge Petersen?
- Hvad betyder det, at "Færøerne skal finde sin egen form"?
- Ønsker Petersen at stoppe samarbejdet med Danmark fuldstændigt?
- Sammenlign Petersens tale med Jóannes Paturssons tale. Hvad er de enige/uenige om?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at alle færinger i 1948 var enige med Petersen? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Ændrede talen noget ift. Færøernes tilhørsforhold til Danmark?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

Emne C: Færøerne og Danmark (3)

Hvad lærer vi i dag?

Under emne C beskæftiger eleverne sig med Færøernes historie. I denne lektion arbejdes der med spørgsmålet om løsrivelse fra Danmark efter årtusindskiftet.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Den moderne selvstændighedsbevægelse (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Den moderne selvstændighedsbevægelse (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Den moderne selvstændighedsbevægelse

Læreren spørger ind til elevernes viden om Færøernes historie og Rigsfællesskabet, fx:

- Hvilke lande er med i Rigsfællesskabet?
- Hvorfor er Færøerne og Danmark knyttet til hinanden?
- Hvornår blev Færøerne knyttet til Danmark?
- Hvilket år blev hhv. Hjemmestyreløven og Overtagelsesloven vedtaget?

Læreren gennemgår kort Færøernes historie med fokus på selvstændighedsbevægelsen i nyere tid omkring årtusindskiftet og Færøbanksagen. Eleverne læser 'Historisk kontekst' og orienterer sig i artiklerne om Færøernes historie og Færøbanksagen på Lex.dk.

3. Læs og forstå talen

Eleverne læser talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.).

4. Øvelse: Den moderne selvstændighedsbevægelse

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Den moderne selvstændighedsbevægelse'.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. en tale af Jóannes Eidesgaard, der – modsat Hoydal – ikke ønsker, at Færøerne skal løsrives fra Danmark.

🔍 Historisk kontekst

Den moderne selvstændighedsbevægelse

I 1948 blev hjemmestyreløven vedtaget, som gav Færøerne status som et selvstyrende folkesamfund inden for det danske rige og etablerede en færøsk forvaltning (Landsstyret) med lovgivende og administrativ magt over færøske anliggender.

I 1990'erne led forholdet mellem Danmark og Færøerne et knæk i forbindelse med den såkaldte Færøbanksag, der fulgte i kølvandet på en økonomisk krise. Den gav fornyet opbakning til selvstændighedstilhængerne, og ved lagtingsvalget i 1998 havde det republikanske parti Tjóðveldisflokkurin markant fremgang, og der blev dannet et Landsstyre, der arbejdede for løsrivelse fra Danmark og oprettelse af en suveræn færøsk republik.

Men på trods af langvarige forhandlinger med den danske regering gik forhandlingsprocessen helt i stå i løbet af år 2000.

Læs mere:

danmarkshistorien.lex.dk/Færøernes_historie

lex.dk/Færøbanksagen

□ Tale

Dato:
6. december 2001

Sted:
Folketingets talerstol, Christiansborg

Høgni Hoydals tale i Folketinget om
færøsk selvstændighed

“Vi vil arbejde for, at vi i fællesskab kan sige et pænt og værdigt farvel til hjemmestyret, og at vi samtidig siger et pænt goddag til et nyt og bedre samarbejde mellem ligestillede folk og lande. (...) Færøerne vil være selvstændigt om meget kort tid. Det er på tide at erkende det og at finde de samarbejdsformer, som kan skabe fortsat gode og stærke relationer mellem vore nationer.”

7 ”Eitthvørt pláss er heimsins nalvi. Fyri tey, sum búgva og liva har.”

Ethvert sted er verdens navle for dem, der bor og lever dér.

5

Jeg ville gerne have fortsat denne tale på mit modersmål færøsk, men i forståelsens og dialogens navn vil jeg fortsætte på dansk. For forståelse og dialog er forklaringen på det lidt mærkværdige, at en færøsk republikaner - ein føroy- skur tjóðveldismaður - er
10 valgt ind i det danske Folketing. Målet er at arbejde for forståelse, respekt og anerkendelse mellem den danske og den færøske nation.

Vi blander os ikke i dansk indenrigspolitik. Vi arbejder jo
15 egentlig for at afskaffe de færøske folketingsmandater. Det sker ved, at den færøske nation vedtager sin egen grundlov og tager det fulde politiske og økonomiske ansvar for sit eget land.

Vi vil arbejde for, at vi i fællesskab kan sige et pænt og værdigt
20 farvel til hjemmestyret, og at vi samtidig siger et pænt goddag til et nyt og bedre samarbejde mellem ligestillede folk og lande.

Jeg vil også benytte lejligheden til at ønske den nye regering til
lykke med sit arbejde. Statsministeren lagde i sin åbningstale bl.a.
25 vægt på et opgør med gamle systemer og på et krav om fornyelse.

Han lagde vægt på visioner for Danmark og for Danmarks rolle i verden. Han lagde vægt på frihed, demokrati, ansvar, solidaritet og lige rettigheder både for den enkelte, for de enkelte lande og i verdenssamfundet. Han lagde vægt på retten til at skabe sit eget liv.

Jeg synes, der er grund til på flere punkter at tage statsministeren på ordet, også når jeg ser verden fra et færøsk perspektiv, fra én af denne verdens mange navler.

Der er ingen tvivl om, at vi står midt i et historisk knudepunkt, et af de knudepunkter i historien, hvor store ændringer sker på samme tid i omverdenen, i de enkelte samfund. Magtstrukturer ændres, grænser og markeder flyttes, værdier sættes på prøve eller omvurderes, gamle orienteringspunkter flytter sig.

I disse historiske knudepunkter ligger jo flere udviklingsmuligheder åbne, og det er derfor fuldstændig afgørende, hvilke valg vi træffer. Grunden støbes til det samfund og den verdensorden, som bygges op efter dette.

Globaliseringen giver mulighed for demokratisering og lighed, men den rummer også, som vi allerede må konstatere, muligheden for en cementering og koncentration af de gamle magtstrukturer og den økonomiske ulighed.

Man fristes til at citere den tyske forfatter Karl Kraus' gamle sætning: "Vi har endnu en gang højnet vores niveau. Der er nu blot ét problem. Der er ingen, der befinder sig på det."

Derfor er det tid til et opgør, som statsministeren siger. Ikke et opgør mellem folk eller mellem medmennesker, men et opgør med myterne og fordommene om hinanden. Og der er tid til visioner i den politiske debat, ikke mindst i forholdet mellem Danmark og Færøerne.

Færøernes selvstændighed bygger ikke på idealet om en gammeldags nationalstat. Tiden er for længst gået fra idealet om,

at en stat skal være stor nok til at have sit eget hjemmemarked, der
65 kan brødføde befolkningen, uddanne hele sit folk selv og være
stor nok til at have et militær, der kan forsvare staten mod de ydre
fjender. Ingen stat kan i dag klare sig uden et forgrenet og tæt
samarbejde med resten af verdens folk om økonomi, uddannelse,
70 forskning, forsvar, miljø osv., og de internationale organer får jo
større og større betydning for at sikre dette samarbejde. Det giver
helt nye muligheder for ligestilling mellem folk og stater.

Det giver også de små nationer, som heldigvis aldrig har nok i
sig selv, muligheden for at blive ligestillet demokratisk og for at
75 tage det fulde politiske og økonomiske ansvar for deres eget land.
Selvstændighed eller suverænitet er stadig forudsætningen for at
kunne tage sit ansvar i verden og samarbejde i de internationale
organisationer.

80 Den færøske selvstændighedskamp bygger således på denne
vision om fuld demokratisk ligestilling. Den er ikke et ønske om
at afskære relationer. Den er ikke et ønske om at værne sig mod
omverdenen, men at åbne sig mod omverdenen. Den bygger
på visionen om, at verden skabes af kulturel mangfoldighed og
85 demokratisk bæredygtige enheder. Den bygger præcis på visionen
om frihed, demokrati, ansvar og solidaritet, som statsministeren
fremhæver i sin tale. Så jeg håber, I forstår mig, når jeg siger: Det
må ikke blive med visionerne som med tilføjelsen til lovene, at
disse visioner gælder ikke for Færøerne.

90 Derimod kan Danmark ved at lytte, samarbejde og skabe
forståelse være et foregangsland i verden også på dette område.
Ved at støtte selvstændighedsbevægelserne i Nordatlanten kan
Danmark være med til at sætte handling bag visionerne om en
95 mere demokratisk og ligestillet verden.

Danmark kan få et godt, stærkt og fordomsfrit samarbejde med
de nationer, der midt i Nordatlantens enorme spisekammer vil
kæmpe for miljøbeskyttelse og bæredygtig udnyttelse af
100 ressourcerne. Det vil skabe respekt ikke blot mellem vores
nationer, men over hele verden.

Så vi vil gerne tage statsministeren på ordet, når han siger, at det, der bevæger et samfund fremad, er mennesker, et folk, der tror på sig selv, sætter sig nogle mål, yder hver sit for at skabe fremskridt.

100 Vi vil også gerne tage statsministeren på ordet, når han taler om at komme ud af umyndiggørelse, stive systemer og passive overførsler. Vi ved af erfaring på Færøerne, at passive overførsler af penge ikke skaber et bæredygtigt og solidarisk samfund. Vi ved derimod, at der er en sammenhæng mellem det at tage det

105 politiske ansvar og den økonomiske og sociale udvikling.

De seneste 4 år har det færøske landsstyre holdt to tredjedele af det danske statstilskud uden for samfundsdriften. I stedet er gæld tilbagebetalt og penge sat til side for at have noget at stå imod

110 med i værre tider.

Det har ikke ført til sociale nedskæringer eller en værre økonomi, tværtimod. Det er sjældent gået bedre i erhvervslivet, og de øgede indtægter til landskassen er gået til social- og sundhedsområdet, uddannelse, kultur og infrastruktur. Prioriteringen er blevet

115 bedre og mere solidarisk.

Det har gjort det muligt at overtage det fulde økonomiske ansvar for skolevæsenet og den offentlige forsorg fra den 1. januar med en

120 tilsvarende reduktion i bloktilskuddet på 367 mio. kr. Dette er et meget stort skridt, som kun har været muligt, fordi en økonomisk selvstændighedspolitik har været ført.

Men det er jo klart, at der er mange, der er utrygge på Færøerne, når de hører disse tal og disse proportioner, selv om det tages af et

125 overskud og der ikke laves nedskæringer, for det er også nødvendigt at forstå proportionerne i disse forhold. Hvis det overføres til danske forhold, svarer det til, at Danmark sagde nej tak til 40 mia. kr. årligt eller 150 mio. kr. om dagen. Det er

130 proportionerne, og jeg fastholder, at der er en sammenhæng mellem at tage det økonomiske, politiske ansvar og den økonomiske, sociale udvikling.

Man kan spørge lidt retorisk: Hvis Danmark var et hjemmestyre, lad os sige i Tyskland, der gennem årtier havde modtaget et beløb, 135 der svarer til 150 mia. kr. årligt i tilskud, ville Danmark så være et selvstående samfund? Ville den danske økonomi have udviklet sig, som den har gjort? Ville det være et mere solidarisk samfund? Jeg tror, svaret giver sig selv.

140 Vi vil derfor også gerne tage statsministeren på ordet, når han taler om det danske uddannelsessystem. Han siger, at vi skal udvikle en selvstændighedskultur. Lad os følge denne vision til dørs, og lad os udbrede den også til Nordatlanten og til Færøerne og Grønland.

145 For det er jo nødvendigt at forstå, at afhængighedsforholdet mellem Danmark og Færøerne, det økonomiske og det administrative, er bygget op gennem århundreder, og det må begge parter tage et ansvar for. For selvfølgelig har begge parter jo 150 også fået noget ud af det, og det er nødvendigt at finde en rimelig afvikling, der kan skabe en vis tryghed og afklaring i det færøske folk.

Færøerne vil være selvstændigt om meget kort tid. Det er på tide 155 at erkende det og at finde de samarbejdsformer, som kan skabe fortsat gode og stærke relationer mellem vore nationer.

Vi har indgået et samarbejde med repræsentanterne fra den grønlandske nation her i Folketinget med samme formål. Vi har 160 dannet en nordatlantisk gruppe, der vil arbejde for oplysning og forståelse for Færøernes og Grønlands selvstændighedsprocesser og for visionen om, at vi i den nærmeste fremtid vil samarbejde som tre selvstændige nationer, Danmark, Færøerne og Grønland.

165 Det betyder ikke, at det er her i Folketinget, at beslutningerne skal træffes, eller at selvstændigheden gives herfra. Det er selvsagt det færøske og det grønlandske folk, der i henhold til folkeretten og selvbestemmelsesretten vælger deres egen styreform og deres egen selvstændighed.

170 Men nøglen til, at et folk, en nation kan sætte sine mål og foretage et reelt, frit og demokratisk valg, er, at den anerkendes i henhold til folkeretten, for med selvbestemmelsesretten og folkeretten følger jo ikke bare selve den endelige beslutning: med den følger også retten til ligeværdige forhandlinger om vilkårene i

175 overgangen til selvstændighed; med den følger retten til at forhandle rimelige aftaler og overgange både administrativt og økonomisk, og der følger spilleregler med, så der ikke skabes unødvendige tvister og konfrontationer.

180 Derfor vil jeg også gerne tage statsministeren på ordet, når han i sin åbningstale taler om tre ligeværdige folk i Danmark, i Grønland og på Færøerne, og jeg håber, at han vil bekræfte, at der heri også ligger anerkendelsen af det færøske og det grønlandske folks selvbestemmelsesret i henhold til folkeretten.

185

Det ville give ikke blot den afspænding mellem Danmark og Færøerne, som statsministeren taler om, men afklaring, forståelse og dialog. Det ville også umiddelbart løse de tvister, som vi har haft på det seneste, hvor de danske myndigheder ikke har villet

190 anerkende det færøske sprog som det færøske nationalsprog, men blot som et regionssprog.

Det ville også løse de problemer, hvor færinger i Danmark lever i en slags ingenmandsland, hvor de formelt er danske statsborgere,

195 men i flere tilfælde behandles som en minoritet uden en minoritets rettigheder.

Folketingets computere har en indbygget stavekontrol. Når man skriver ordet selvstændighed, understreges det og angives som

200 mistænkeligt eller ukendt ord. Jeg håber, at det er udtryk for nogle af de stive systemer, som skal ændres under denne regering.

👁 Øvelse

Den moderne selvstændighedsbevægelse

Høgni Hoydals tale i Folketinget om færøsk selvstændighed

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvilken status havde Færøerne i forhold til Danmark, da talen blev holdt?
- Var alle færinger tilfredse med forholdet til Danmark?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvad betyder citatet: "Ethvert sted er verdens navle for dem, der bor og lever dér"? (Eitthvørt pláss er heimsins nalvi. Fyri tey, sum búgva og liva har.)
- Hvorfor tror I, at Hoydal begynder sin tale på færøsk?
- Hvorfor er det - med Hoydals ord - mærkeligt, at en færøsk republikaner er valgt ind i det danske Folketing? Hvad vil det sige at være republikaner?
- Ønsker Hoydal at stoppe samarbejdet med Danmark fuldstændigt?
- Sammenlign Hoydals holdninger med Jóannes Patursson og Thorstein Petersen. Hvad er de enige/uenige om?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at alle færinger i 2001 var enige med Hoydal? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Ændrede talen noget ift. Færøernes tilhørsforhold til Danmark?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

Perspektivering

Jóannes Eidesgaard tale i Folketinget

“Vi opfatter ikke i vores hverdag forholdet til Danmark som en trussel mod vores overlevelse eller eksistens, således som nogle prøver at give udtryk for. Og selv om det ihærdigt bliver forsøgt at piske en stemning op imod Danmark for alt mellem aftalebrud og rendyrket imperialisme, så er sagen den, at den almindelig færing ikke opfatter rigsfællesskabet som en belastning, tværtimod. Almindelige færing opfatter ikke selvstændigheden som et enten/eller spørgsmål - eller som et sort/hvidt billede.”

www.dansketaler.dk/tale/joannes-eidesgaard-tale-i-folketinget

Emne D: Dansk-Vestindien og Danmark

Hvad lærer vi i dag?

Under emne D beskæftiger eleverne sig med Dansk-Vestindiens historie og tilknytning til Danmark – fra koloniseringen i 1600-tallet til salget til USA i 1917.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Danmark og Dansk-Vestindien (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: Arbejderbevægelsen i Dansk-Vestindien (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Danmark og Dansk-Vestindien

Læreren spørger ind til elevernes viden om Dansk-Vestindiens historie, fx:

- Hvilke årstal blev Dansk-Vestindien en dansk koloni?
- Hvor mange slavegjorte blev fragtet fra Guldkysten i Afrika til Dansk-Vestindien?
- Hvilket år blev øerne solgt til USA?
- Hvorfor solgte Danmark øerne?

Læreren gennemgår derefter kort Dansk-Vestindiens historie og tilhørsforhold til Danmark med fokus på Hamilton Jacksons besøg i Danmark og salget af øerne til USA. Eleverne læser om den historiske kontekst og orienterer sig i artiklen om David Hamilton Jackson på Lex.dk.

3. Læs og forstå talerne

Eleverne læser talen og diskuterer indholdet i mindre grupper (2-3 pers.).

4. Øvelse: Arbejderbevægelsen i Dansk-Vestindien

Eleverne besvarer spørgsmålene til øvelsen 'Arbejderbevægelsen i Dansk-Vestindien'.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. en tale af Holger Petersen, der er kritisk over for Jackson og hans arbejde med arbejderes rettigheder.

🔍 Historisk kontekst

Danmark og Dansk-Vestindien

I 1672 koloniserede Danmark den caribiske ø Sankt Thomas, og i 1718 og 1733 kom øerne Sankt Jan og Sankt Croix også under dansk herredømme. På øerne anvendte Danmark blandt andet slavegjorte fra Guldkysten i Afrika, som blev fragtet i skibe over Atlanterhavet.

Danmark forbød den transatlantiske slavehandel med en forordning i 1792, men forbuddet trådte først i kraft i 1803. Det betød, at importen af nye slavegjorte stoppede, men selve slaveriet på de Dansk-Vestindiske øer fortsatte.

D. 3. juli 1848 var et massivt oprør med flere hundrede slavegjorte arbejdere, der krævede deres frihed, under opsejling i Frederiksted på St. Croix. Oprøret tvang koloniens generalguvernør Peter von Scholten til at erklære, at alle slavegjorte på øerne var frie.

D. 1. oktober 1878 startede det mest voldsomme arbejderoprør i Dansk-Vestindiens historie på St. Croix, der blev kendt som "Fire-burn"-oprøret.

Hamilton Jacksons besøg i Danmark

I 1915 rejste arbejderlederen David Hamilton Jackson til Danmark for at få hjælp af de danske politikere til at forbedre arbejdernes elendige forhold på de dansk-vestindiske øer. Jackson talte ved flere møder i København og i provinsen under sit besøg i Danmark, hvor han desuden var i audiens hos Christian d. 10. og fik foretræde for finansminister Edvard Brandes og andre radikale og socialdemokratiske politikere.

Læs mere:

lex.dk/David_Hamilton_Jackson

□ Tale

Dato:
12. juli 1915

Sted:
Højskolehjemmet i Roskilde

David Hamilton Jacksons tale
i Højskolehjemmet i Roskilde

”I Løbet af disse 100 Aar fandt der to Oprør Sted, i 1848 og 1878. Der har gaaet mange usande Historier om disse Oprør. Man siger, at de er Pletter paa den sorte Befolknings Karakter, og man hævder, at Negerbefolkningen er oprørsk og uregerlig. Det er ikke rigtigt. Man kan derimod sige, at Befolkningen har Tilbøjelighed for Demonstrationer og giver sine Følelser kraftige og lidenskabelige Udtryk.

Oprøret i 1848 var Slavernes Frihedskamp. Men hvilket Folk i Europa har ikke maattet rejse sig mod sine Undertrykkere.

Oprøret i 1878 var simpelthen en Strike for højere Løn, og saadanne Kampe er vi jo Vidne til overalt i Verden.”

7 Naar jeg ser de mange Ansigter, er jeg ikke i Tvivl om, at de fleste er kommen for at se den sorte Mand og høre ham tale. Men jeg haaber, at de ogsaa vil høre paa, hvad jeg har at sige, om Tilstandene paa de vestindiske Øer.

5

Øernes Historie

Øerne købtes af den danske Stat i Aaret 1733, og man indbød Planter fra de engelske Øer til at nedsætte sig der. Planterne kom og fik hver 150 Acres eller ca. 100 Tdr. Ld.¹ og her levede de med deres sorte Slaver. Saaledes gik det til, at Sproget blev Engelsk og derfor er det, at jeg maa tale Engelsk til dem i Aften. I 1801 tog England Øerne, afstod dem atter, men tog dem igen og beholdt dem til 1815. I denne Periode fik det engelske Sprog endnu fastere Fod. Siden hørte Øerne til Danmark gennem 100 Aar.

15

I Løbet af disse 100 Aar fandt der to Oprør Sted, i 1848 og 1878. Der har gaaet mange usande Historier om disse Oprør. Man siger, at de er Pletter paa den sorte Befolknings Karakter, og man hævder, at Negerbefolkningen er oprørsk og uregerlig. Det er ikke rigtigt. Man kan derimod sige, at Befolkningen har Tilbøjelighed for Demonstrationer og giver sine Følelser kraftige og

20

1 Tdr. Ld = Tønder Land

lidenskabelige Udtryk.

Oprøret i 1848 var Slavernes Frihedskamp. Men hvilket Folk i Europa har ikke maattet rejse sig mod sine Undertrykkere.

25

Oprøret i 1878 var simpelthen en Strike for højere Løn, og saadanne Kampe er vi jo Vidne til overalt i Verden.

30 Under det første Oprør, der førte til, at Slaveriet afskaffedes, tog den danske Guvernør v. Scholten sig af Negrenes Sag. Han paadrog sig derved den hvide Befolknings Had i den Grad, at han maatte forlade sin Post. De sorte i dansk Vestindien holder endnu hans Minde i Ære.

35 **Negrenes Arbejdsvilkaar**

St. Croix er delt i Plantager, der er paa Kapitalisternes Hænder, deriblandt skotske og irske Plantere. Negrene har ingen Part i Jorden og kan ikke faa Jord. De er henvist til at søge Arbejde i Plantagerne, i Byerne eller ogsaa udvandre. Ved hver Plantage paa 40 St. Croix ligger en Række lave Huse, hver med to Rum. Saa De disse Huse og disse Rum, vilde De ikke tro, at det var menneskelige Boliger, men Stalde. I disse snevre Rum lever Mand og kone og Børn, og enhver kan tænke sig hvilke Tilstande der maa herske. Hvorledes skal det blive muligt under saadanne 45 Forhold at opdrage Børn til en virkelig moralsk Opfattelse af Livet.

Negrene maa arbejde fra 6-6 med 1 Times Middag. Herfor betales en Dagløn, der i danske Penge udgør fra 70 Øre til 1 Kr. 50 Hvorledes skal det Liv blive? Er det underligt, at Børnedødeligheden er foruroligende høj?

Koloniraadet

Koloniraadet bestaar af 18 Medlemmer, af hvilke de 13 vælges af 55 Befolkningen og 5 af den danske Regering som Repræsentanter for dem, der ikke kan faa Valgret. For at have Valgret skal man have en Aarsindtægt af mindst 1500 Frcs. ¹ De vil de forstaa, hvorledes det gaar til, at af en Befolkning paa 15.500

1 Forkortelse for Frances, der var møntfoden i Dansk Vestindien

Mennesker har kun 200 Valgret. Af disse 15.500 er de 13.000 sorte.
55 Planterne stiller Kandidater op og giver de af deres Arbejdere, der har Valgret, Anvisning paa at stemme paa dem. Og Arbejderen maa gøre det, ellers risikerer han sin Plads. Vi er saaledes afskaarne fra at komme til Orde i Koloniraadet. Ingen hører os.

60 Hospitalet i Christianssted
Fire Patienter i hver Seng.

Hospitalsvæsenet og Sundhedsvæsenet lider af frygtelige Mangler. Jeg har paavist det og kritiseret det, og det er ogsaa lykkedes at
65 rette lidt paa det.

Vi har et Hospital i Christianssted, der er saa overfyldt, at man anbringer fire Patienter i én Seng. Nogle af dem dør i Løbet af Natten, og ofte hænder det, at en Patient falder ud af Sengen.
70 Er Patienten saa fattig, at han mangler Klæber, og det er hændt, begravnes han nøgen, hvis ingen vil give noget til at svøbe Liget i.

Rekonvalescenterne sættes til Arbejde, og lystreer de ikke, straffes de med Pisk eller Fængsel. Hvor i Verden ser man Pisk og Fængsel
75 i Forbindelse med et Hospital! Vort Sanitetsvæsen maa forbedres.

Jeg vil ikke tale om Grusomhederne. De er ikke behagelige at høre, og jeg føler Ubehag ved at dvæle ved dem. Dem vil vi glemme.

80 Det første af vore Reformkrav gaar ud paa, at Folket skal have Jorden. Det har været mig en stor Glæde at se de danske Husmandsbrug, og hvad jeg kan fortælle derom, naar jeg kommer hjem, vil vække Forbavselse.

85 Planterne maa paa en eller anden Maade bringes til at udstykke Jorden. Det kan ske ved en Jordværdiskat, der tvinger dem til at udstykke og tvinger dem til at søge de bedste Dyrkningsmaader.

90 Vi vil have Stemmeret for hver 25-aarig Mand og have Del i Styrelsen.

Vi ønsker at sende vore unge Mænd og Kvinder til Danmark, for at de her kan faa en højere Undervisning og Opdragelse.

95 **Jeg er en dansk Mand**

og maa tale til Dem paa Engelsk. Til Danmark kender vi jo ikke stort andet end det danske Flag. Vi ønsker, at dansk Kultur skal være den herskende paa de dansk vestindiske Øer, og vi ønsker absolut at høre til Danmark, og netop fordi vi ønsker det, er det
100 os magtpaaliggende at træde i direkte Forhold til dansk Sprog og dansk Kultur [Hør!]. Jeg haaber, at mit Arbejde her maa bevirke en Forandring til det bedre.

Den 22. Juli gaar jeg tilbage til Vestindien, og jeg haaber – senest
105 i Løbet af tre Aar – at komme her igen, og da haaber jeg at være i Stand til at tale til Dem i det danske Sprog.

Og jeg beder enhver af dem, der er her til Stede, og som har Stemmeret, om at støtte mig i Bestræbelserne for bedre Forhold paa de
110 vestindiske Øer!

Long live the danish people! Long live Dannebrog! (Længe leve det danske Folk, længe leve Dannebrog!)

115 [Stort Bifald]

[Anders Vedel tager ordet]

120

Vi har nu hørt Hr. Hamilton Jacksons korte, klare Fremstilling af Hovedsynspunktet for Reformarbejdet. Og Hovedsynspunktet er det samme som overalt i Verden: Jorden for Folket Jeg haaber, at Hamilton Jacksons Haab vil gaa i Opfyldelse.

125

[Hamilton Jackson tager atter Ordet, synlig bevæget.]

130 **Bort med Spiritus og Tobak**

Jeg har faaet det Indtryk, at der virkelig i det danske Folk er Vilje til at hjælpe os, og mine Folk derhjemme vil med største Forundring høre om den Velvilje, jeg har mødt. Her er Børn til Stede. Jeg er gammel Skolemester. Og jeg vil sige det, jeg altid siger til Forældre: Hold Børnene borte fra Spiritus og Tobak og fra slet Selskab. Jeg besøgte en Mand, der viste mig Fine Køer og fine Heste. Saa spurgte jeg: Har du Børn. Ja, seks! Hvor er de? Det ved jeg ikke, de løber nok ude paa Engen. Den Mand begik en Fejl. Man skal altid vide, hvor Børnene er, vide Besked med dem og 140 tænke paa dem.

[Højskolelærer Vedel sluttede med et Danmark leve! Hurra!]

👁 Øvelse

Arbejderbevægelsen i Dansk-Vestindien

David Hamilton Jacksons tale i Højskolehjemmet i Roskilde

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvad var baggrunden for, at de slavegjorte i Dansk-Vestindien blev frigivet 1848?
- Hvad var "Fireburn"-oprøret?
- Hvad indeholdt Jacksons 10 punkter til forbedring af arbejderne forhold på St. Croix?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvad er Jacksons syn på Danmark og danskerne? Positivt, negativt eller neutralt?
- Hvad er Jacksons holdning til det danske sprog?
- Føler Jackson sig som dansker?
- Hvordan er forholdene på hospitalet i Christiansted ifølge Jackson?
- Hvordan er forholdene for arbejderne på øerne ifølge Jackson?
- Ønsker Jackson at ændre noget eller skabe forandringer med sin tale?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at Jackson talte på vegne af alle arbejdere i Dansk-Vestindien? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Blev vilkårene for arbejderne i Dansk-Vestindien bedre i tiden efter talen?

Perspektivering

Holger Petersens tale i Landstinget

“Paa St. Thomas vil man ikke have noget at gøre med Hamilton Jackson. Det er det rene Racehad, han prædiker, og han kræver, at al Jord skal tilhøre Negrene, og de Hvide skal forjages fra Øen.”

www.dansketaler.dk/tale/holger-petersens-tale-i-landstinget

Emne E: Kampen om historien

Hvad lærer vi i dag?

Under emne E arbejder eleverne med, hvordan historie bruges, fortolkes og debatteres i nutiden med fokus på dansk kolonihistorie.

Forslag til struktur (45 min.)

1. Introduktion
2. Historisk kontekst: Hvad er historiebrug, og hvem var Queen Mary? (10 min.)
3. Læs og forstå talen (20 min.)
4. Øvelse: I am Queen Mary (15 min.)
5. Perspektivering (15 min. Ekstra!)

Beskrivelse af lektion

1. Introduktion

Introduktion til dagens emne, læringsmål og struktur.

2. Historisk kontekst: Hvad er historiebrug, og hvem var Queen Mary?

Læreren spørger ind til elevernes viden om historiebrug:

- Hvad er *historiebrug*?
- Hvordan kan man "bruge" historien i nutiden?
- Hvorfor opsætter man statuer?
- Hvad fortæller statuerne i København om Danmarks historie og kolonihistorie?

Læreren gennemgår derefter kort, hvad begrebet *historiebrug* dækker over inden for historiefaget med fokus på opsætning af statuer. Eleverne læser teksterne 'Hvad er historiebrug?' og 'Hvem var Queen Mary?' og orienterer sig i artiklen om Mary Thomas på Lex.dk.

3. Læs og forstå talen

Eleverne læser talen (på engelsk eller dansk) og diskuterer indholdet i mindre grupper.

4. Øvelse: Arbejderbevægelsen i Dansk-Vestindien

Eleverne besvarer spørgsmålene i øvelsen 'I am Queen Mary'.

Alternativ øvelse: Hold en tale som Queen Mary

Eleverne skriver en kort tale, som Mary Thomas kunne have holdt i forbindelse med 'Fireburn-oprøret' i oktober 1878.

5. Perspektivering

Eleverne læser evt. et citat af Høegh-Dam og sammenligner kritikken af Hans Egede-statuen i Nuuk med Ehlers syn på betydningen af statuen 'I am Queen Mary' i København.

🔍 Historisk kontekst

Hvad er historiebrug, og hvem var Queen Mary?

Hvad er historiebrug?

Faget historie handler om fortiden – men en del af historiefaget beskæftiger sig også med, hvordan vores forståelse af fortiden dannes i nutiden. Denne del kaldes historiebrug eller erindringshistorie.

Når man fx opsætter et monument eller en statue for at mindes en person eller begivenhed, fremhæver man bevidst en del af historien, som man synes er vigtig. Og når vi fremhæver én del af vores fælles fortid som særlig vigtig, kan det ske på bekostning af andre dele.

Vi er altså ikke neutrale eller objektive, når vi vælger at mindes bestemte personer og begivenheder. Og monumenter og statuer kan bruges til at forme vores forståelse af fortiden for at tjene nutidige formål, som fx national identitet, politiske budskaber eller at ære bestemte personer og begivenheder.

Hvem var Queen Mary?

D. 1. oktober 1878 startede det mest voldsomme arbejderoprør i Dansk-Vestindiens historie på St. Croix, der blev kendt som "Fire-burn"-oprøret. Én af lederne bag oprøret var Mary Thomas – også kendt som Queen Mary – og hun fik dødsstraf for brandstiftelse og plyndring.

Denne dom blev dog omstødt, og Mary Thomas fik i stedet livsvarigt fængsel. I 1882 blev hun derfor overført til Kvindefængslet på Christianshavn, men blev i 1887 sendt tilbage til Sankt Croix for at afsone resten af sin livstidsdom. Hun blev siden løsladt og døde i 1905.

Læs mere:

lex.dk/Mary_Thomas

Debat om Hans Egedestatuens

www.dr.dk/nyheder/indland/flertal-i-nuuk-omdiskuteret-statue-skal-blive-staende

□ Tale

Dato:
31. marts 2018

Sted:
Foran Vestindisk Pakhus i København

Omstændigheder:

Statuen 'I AM QUEEN MARY', der er lavet af kunstnerne Jeannette Ehlers og La Vaughn Belle, er et allegorisk portræt af Mary Thomas, som ledte det såkaldte "Fireburn"-arbej-deroprør i 1878 på St. Croix i Dansk-Vestindien.

Jeanette Ehlers' tale ved indvielsen af statuen 'I am Queen Mary'

"Denne skulptur er på mange måder én måde at skabe representation på; den er en måde at kaste lys over skjulte fortællinger, og den er en måde at indtage et rum, som ikke blev givet. Ligesom Fireburn-dronningerne tog deres plads i 1878.

Så mit håb med I Am Queen Marys indgriben i det offentlige rum er både et personligt og et fælles håb – et håb om at inspirere til større følsomhed over for kolonihistorien i os alle."

1 Velkommen alle sammen og velkommen til afsløringen af I Am Queen Mary.

Mit navn er Jeannette Ehlers, og jeg er billedkunstner med base i København.

5

Vi er meget begejstrede for endelig at kunne vise jer resultatet af vores frugtbare samarbejde, som har været undervejs i mange år, og det er en stor ære at byde den nye Dronning velkommen til byen.

10

Den lange periode i Danmarks historie, der gik forud for salget af landets caribiske kolonier, opfattes generelt i Danmark som et afsluttet kapitel.

15 Vi er her for at åbne det og skrive det om.

Rundt omkring i Danmark findes der smukke palæer, som er spor fra en svunden tid. De ses som symboler på storhed og rigdom, men i hver eneste mursten gemmer der sig brutale fortællinger om kolonialisme, slaveri og undertrykkelse.

20

En af disse bygninger er Vestindisk Pakhus, hvor vi står i dag, ved Toldboden i København. I dag huser bygningen Den Kongelige Afstøbningssamling.

- 25 En bronzekopi af Michelangelos skulptur David pryder havnen foran bygningen. David, som repræsenterer den bibelske helt, der kæmpede mod Goliat og sejrede, blev et symbol på forsvaret af borgerlige frihedsrettigheder inden for den vestlige kanon. Skulpturen er blevet et af de mest genkendelige værker fra
30 renæssancen, et symbol på styrke og ungdommelig skønhed. MEN han repræsenterer også det “hvide blik” og europæisk hegemoni.

- I dag er I Am Queen Mary placeret som et modpunkt til
35 David, samt som en hyldestskulptur til oprørskræfterne i de tidligere danske kolonier. Den oprørske dronning Mary Thomas repræsenterer en sand heltinde og afspejler modstandens kraft mod dehumaniseringen af hendes folk, som har fundet sted siden den første sorte krop blev fanget i Afrika og deporteret til den nye
40 verden.

- Gennem mange år har mit arbejde beskæftiget sig med temaer som kolonialisme, slaveri, modkultur og modstand. Mit udgangspunkt er min tilknytning til den afrikanske diaspora samt
45 Danmarks deltagelse i den transatlantiske slavehandel.

Jeg har tidligere arbejdet med Vestindisk Pakhus / Den Kongelige Afstøbningssamling som sted i et af mine projekter.

- 50 Jeg har valgt dette betydningsfulde sted, hvor vi står, fordi det er meget vigtigt for mig – og for den danske kolonihistorie – da stedet spillede en central rolle i slavehandlen. Rummet er fyldt med erindringen om sort arbejdskraft, usynlig for øjet, men ånden er skjult i hvert eneste element af bygningen. Samtidig
55 rummer bygningen i dag en stor samling af hvide gipsafstøbninger af europæisk ikonisk kunst.

Rummet rummer fortællinger om kolonialisme og

60 eurocentrisme, om vold og fortielse – både bogstaveligt og
symbolsk. Det symboliserer modernitetens fundament og spejler
det samfund, vi lever i i dag, formet af koloniale strukturer.

Jeg er født og opvokset i Danmark som afro-dansker, hvor
hvidvaskning af historien er dominerende, og hvor manglen på
65 repræsentation af sorte og brune mennesker er enorm.

Jeg voksede op med denne udslættelse af vores koloniale arv og
internaliserede de racistiske strukturer, som fulgte med
kolonialismen. Det har formet mig som individ og
70 fremmedgjorde mig i en periode fra min afro-caribiske arv. Men
det har også bragt mig tættere på mig selv og styrket min tro på, at
der er et akut behov for identifikation og for at omskrive
historien.

75 Grundlæggende handler det om identitet. Og kunsten kan vise vej
og lede.

Denne skulptur er på mange måder én måde at skabe
repræsentation på; den er en måde at kaste lys over skjulte
80 fortællinger, og den er en måde at indtage et rum, som ikke blev
givet. Ligesom Fireburn-dronningerne tog deres plads i 1878.

Så mit håb med I Am Queen Marys indgriben i det offentlige
rum er både et personligt og et fælles håb – et håb om at inspirere
85 til større følsomhed over for kolonihistorien i os alle.

Monumentet er en hyldest til Fireburn-oprørets oprørske
fortælling og andre modstandshistorier, og det danner en fælles
panafrikansk stemme.

90

Ligesom Michelangelos David taler det til og symboliserer fors-
varet af borgerlige frihedsrettigheder – fysisk såvel som åndeligt. I
fortiden, i nutiden og i fremtiden.

👁 Øvelse

I am Queen Mary

Jeanette Ehlers' tale ved indvielsen af statuen 'I am Queen Mary'

Om kilden

- Hvem har holdt talen og hvornår?
- Hvor blev talen holdt, og hvem var målgruppen?

Historisk kontekst

- Hvorfor er statuen placeret foran Vestindisk Pakhus i København? Undersøg, hvad bygningen tidligere har været brugt til.
- Forestiller statuen den rigtige Mary Thomas?

Budskab og argumenter

- Hvad er hovedbudskabet i talen?
- Hvordan vil Ehlers omskrive historien?
- Hvad mener Ehlers med, at "historien er blevet hvidvasket"?
- Hvad betyder placeringen af statuen ifølge Ehlers?
- Hvorfor har kunstnerne valgt at kalde statuen 'I am Queen Mary'?
- Ønsker Ehlers at ændre noget eller skabe forandringer med sin tale?

Vurdering

- Hvad er formålet med talen?
- Er talen neutral?
- Kan man forvente, at Ehlers taler på vegne af alle afrodanskere? Hvorfor/hvorfor ikke?

Eftertid

- Har talen og statuen betydet et øget fokus på Danmarks kolonihistorie?
- Tror du, at en lignende tale ville blive holdt i dag? Hvorfor/hvorfor ikke?

👁️ Alternativ øvelse

Hold en tale som Queen Mary

I denne øvelse skal eleverne forestille sig, at de er Queen Mary, og skrive en tale, hun kunne have holdt.

Eleverne bruger deres viden om Mary Thomas og skriver en kort tale, hvor hun opfordrer til oprør, som hun kunne have holdt i forbindelse med 'Fireburn-oprøret' i oktober 1878.

Eleverne læser deres taler for hinanden eller højt for klassen.

Perspektivering

Aki-Matilda Høegh-Dam

Det grønlandske folketingsmedlem Aki-Matilda Høegh-Dam (Siumut) har blandet sig i debatten. Eleverne læser et citat af Høegh-Dam og sammenligner kritikken af Hans Egede-statuen i Nuuk med Ehlers tale og betydningen af statuen 'I am Queen Mary' i København.

“Hans Egede var jo en missionær, som var spydspidsen for koloniseringen af Grønland under en dansk konge. Den her statue står på toppen af et bjerg og nærmest vogter over Nuuk, og det symboliserer i sidste ende den koloniale vold.”